

Pædagogisk læreplan for Alkereden 2020

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for vores pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, der er retningsgivende for det daglige pædagogiske arbejde.

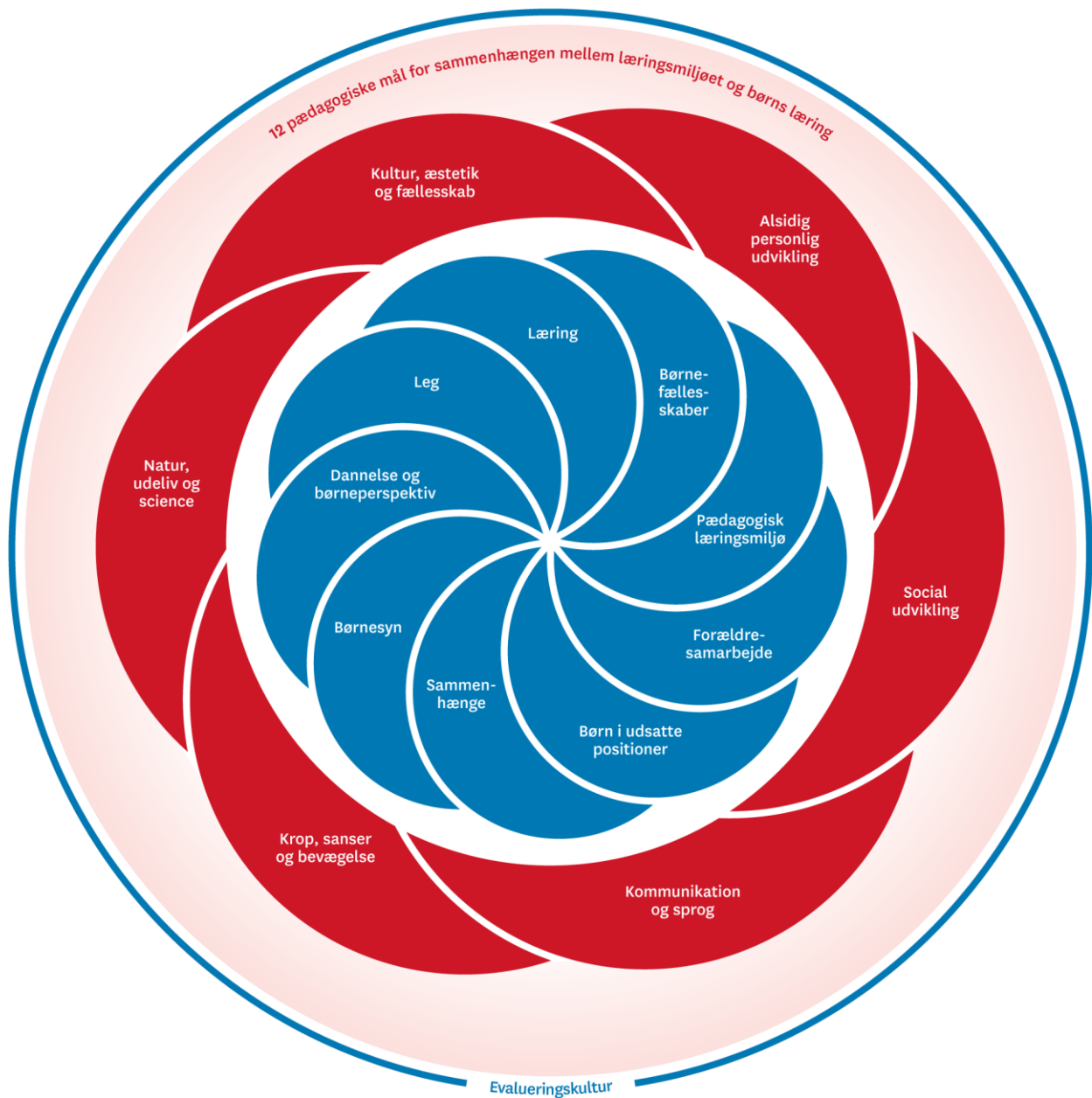

Indhold

Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan.....	3
Hvem er vi?.....	4
Pædagogisk grundlag.....	7
Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber.....	8
Pædagogisk læringsmiljø.....	10
Samarbejde med forældre om børns læring.....	11
Børn i udsatte positioner.....	14
Sammenhæng til børnehaveklassen.....	15
Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan.....	17
Inddragelse af lokalsamfundet.....	17
Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø.....	17
De seks læreplanstemaer.....	20
Alsidig personlig udvikling.....	20
Social udvikling.....	24
Kommunikation og sprog.....	29
Krop, sanser og bevægelse.....	33
Natur, udeliv og science.....	37
Kultur, æstetik og fællesskab.....	42
Evalueringskultur.....	46
Her kan I finde yderligere inspiration til arbejdet med den pædagogiske læreplan.....	54

Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

Den pædagogiske læreplan udarbejdes med udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag samt de seks læreplanstemaer og de tilhørende pædagogiske mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring.

Rammen for at udarbejde den pædagogiske læreplan er dagtilbudsloven og dens overordnede formålsbestemmelse samt den tilhørende bekendtgørelse.

Loven og bekendtgørelsen er udfoldet i publikationen [Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold](#). Publikationen samler og formidler alle relevante krav til arbejdet med den pædagogiske læreplan og er dermed en forudsætning for at udarbejde den pædagogiske læreplan. Derfor henvises der gennem skabelonen løbende til publikationen. På sidste side i skabelonen er der yderligere information om relevante inspirationsmaterialer.

Hvem er vi?

Alkereden er et aldersintegreret dagtilbud, som ligger i Algestrup, Tureby. Vi er en del af område Syd og Ejby, hvor der er en områdeleder og en fælles bestyrelse. Hvert dagtilbud i området har eget forældrekontaktudvalg (FKU). Vi er normeret til 27 vuggestuebørn og 54 børnehavebørn. Hertil er vi 16 faste personaler og 3 vikarer.

I personalegruppen har vi en arbejdsmiljørepræsentant (AMR) og tillidsrepræsentant (TR), som sammen med vores leder udgør TRIO'en. Samarbejdet mellem leder, AMR og TR er med til at sikre et sundt og sikkert arbejdsmiljø i Alkereden. Derudover har vi 2 faglige fyrtårne (som sammen med lederen har været på uddannelse i de nye styrkede læreplaner) og to sprogansvarlige (en pædagog fra hhv. vuggestue og børnehave). Alkereden er også praktiksted for både PAU- og pædagogstuderende.

Område Syd og Ejbys værdier

Sådan arbejder vi i Alkereden med:

Respekt

- At blive set som den man er. Vi er unikke individer hver især.
- At ens følelser og oplevelser bliver hørt og respekteret
- At møde den enkelte ligeværdigt.
- Respekt fører til åbenhed, dialog og lydhørhed, men ikke nødvendigvis enighed. Muligheden for det anderledes mulige kan opstå.

Tolerance

- Give plads og veltilpashed i et fællesskab, uanset evner, størrelse, alder, køn og etnicitet.
- Der skal være plads til forskelligheder samt individuelle behov.
- Vi skal ikke alle have det samme, men have det vi har brug for.

Demokrati

- Alle stemmer skal høres og have værdi i sig selv.
- Medbestemmelse, medindflydelse og medansvar er hinandens forudsætning i en demokratisk beslutning.
- Alle børn skal have medbestemmelse, medindflydelse og være medskabere af egen hverdag.

Mangfoldighed

- Forskelligheder skal ses som en ressource.
- Forskelligheder skal opleves som en styrke.
- Vi er alle unikke som det individ vi er og vi komplementerer hinandens styrker og svagheder.

Ambition

- Ambition er grundstenen, vi bygger vores fundament på.
- Vi er engagerede og ambitiøse på at skabe en lærende kultur.
- Vi arbejder altid ud fra "æblet må gerne falde længere fra stammen".
- Faglige ambitioner og ejerskab forudsætter lyst til at udforske og nytænke.

Derudover arbejder vi med værdierne:

Tillid

- Vi skal have tillid til hinanden. Det er en forudsætning for at skabe tryghed og have mod til at udfordre og udvikle sig.
- Alkereden skal kendetegne sig ved en tillidsskabende atmosfære, hvor alle børn mødes med anerkendelse, empati og nærværende voksne.

Fællesskab

- Leg, læring og dannelse sker i børnefællesskaber. I Alkereden sikrer vi, at alle børn oplever sig som en del af et inkluderende fællesskab.
- Alle børn skal føle sig betydningsfulde og bidrage til Alkeredens børne- og læringsfællesskab.

Nærvær

- Det handler om at være til stede og ikke lade sig forstyrre.
- Det handler om at være i nuet og reagere på det, der sker omkring barnet her og nu.
- Nærværende voksne er vigtige elementer for at skabe optimale vilkår for barnets udvikling og relationskompetencer.

Vi er et integreret børnehus, som er opdelt i vuggestue og børnehave. Vores stuer er aldersintegrerede. Vi arbejder i læringsmiljøer. I dagligdagen er vi meget opdelt i mindre grupper, hvilket gælder i både vuggestuen og børnehaven. Ens for hele huset er, at vi er opdelt i aldersgrupper.

1. I vuggestuen arbejder vi i aldersopdelte grupper.
2. I børnehaven har vi pt. storebørns gruppen tre dage om ugen, og de 3- og 4-årige er blandede i grupper disse dage. De to andre dage er alle børnene opdelt i integrerede grupper. Disse dage, kan børnene vælge mellem flere "værksteder"/aktiviteter, som de selv har været med til at vælge.

I Alkereden vil vi gerne lære børnene at hjælpe hinanden og vi guider børnene til at få øje på, hvor de kan hjælpe. F.eks. får de ældste tit tildelt opgaver, hvor de skal hjælpe de yngste. Når vi går på tur, holder de ældste ofte også en af de yngste i hånden.

Vi er et dagtilbud i Algestrup, omgivet af to industriskove, som vi benytter ofte. Vi er et dagtilbud med naturprofil og har vores pædagogiske tanker rettet imod naturen og science. I vores hverdag inddrager vi naturen, enten ved at bevæge os ud i det fri eller tage den med ind. Vores erfaringer viser os, at vi, ved at være ude i naturen, øger mulighederne for at sikre børns trivsel, udvikling, læring og dannelse.

Vi ser naturen som et oplagt læringsunivers og vi udfolder også børnenes naturlige nysgerrighed. Udelivet er højt prioriteret og vi lader os inspirere af Friluftsrådets "Grønne Spirer". I 2019 fik vi det grønne flag. Vi har pædagogisk fokus på science. For os er science en undersøgende og eksperimenterende tilgang. Vi undersøger børnenes spørgsmål sammen med børnene, og finder frem til et svar sammen. Science har en stor betydning for vores kommunikation med børnene, da tilgangen kræver, at vi ikke giver børnene svaret. Der arbejdes med børnenes tryghed. Hvis børnene ikke er trygge, kan de ikke udvikle deres naturlige nysgerrighed. Tryghed skaber vi ved at være tydelige og gøre elementerne genkendelige. Det betyder, at vi ofte undersøger jord, ild, vand og vind sammen med børnene. Vi skaber også tryghed ved at tage på ture i skoven. At gøre skoven til en sikker genkendelig base, betyder meget i barnets tidlige liv. Det kan gøres på mange måder, men det vigtigste er, at den voksne er bevidst om sin rolle sammen med børnene. Med rolle, tænker vi på, om vi stiller os bagved barnet og lader barnet styre undersøgelsen, om vi stiller os ved siden af barnet og sammen styrer undersøgelsen eller om vi stiller os foran barnet og styrer barnet frem til et svar. Det sidste sker selvfølgelig med spørgsmål til barnet.

Pædagogisk grundlag

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i et fælles pædagogisk grundlag.

Det pædagogiske grundlag består af en række fælles centrale elementer, som skal være kendetegnende for den forståelse og tilgang, hvormed der skal arbejdes med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse i alle dagtilbud i Danmark.

De centrale elementer er:

Børnesyn. Det at være barn har en værdi i sig selv.

Dannelse og børneperspektiv. Børn på fx 2 og 4 år skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse.

Leg. Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud.

Læring. Læring skal forstås bredt, og læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret.

Børnefællesskaber. Leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale sætter rammerne for.

Pædagogisk læringsmiljø. Et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø er udgangspunktet for arbejdet med børns læring.

Forældresamarbejde/partnerskab. Et godt forældresamarbejde/partnerskab har fokus på at styrke både barnets trivsel og barnets læring.

Børn i udsatte positioner. Alle børn skal udfordres og opleve mestring i lege og aktiviteter.

Sammenhæng til børnehaveklassen. Sammenhæng handler blandt andet om at understøtte børns sociale kompetencer, tro på egne evner, nysgerrighed mv.

Loven fastsætter, at alle elementer i det fælles pædagogiske grundlag skal være udgangspunkt for arbejdet med den pædagogiske læreplan og dermed det pædagogiske arbejde med børns læring i dagtilbud.

Nogle elementer i form af fx børnesynet skal altid være til stede i det pædagogiske læringsmiljø, mens andre elementer som fx arbejdet med at skabe en god overgang til børnehaveklassen kan være mere til stede i nogle sammenhænge end andre.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 14

Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber

---

Børnesyn:

Hos os i Alkereden er det vigtigt, at dét at være barn har en værdi i sig selv. Vi arbejder ud fra tesen *alle børn er deres egen* og vi har derfor lige så mange pædagogiske tilgange, som vi har børn i Alkereden.

Vi arbejder på at skabe en tryk og udviklende hverdag for børnene, hvor vi tager udgangspunkt i barnets nærmeste udviklingszone samt lærer det at være en naturlig del af fællesskabet. I vores pædagogiske praksis tilstræber vi at have:

1. **En anerkendende tilgang** til barnet. Vi er nærværende og møder barnet med respekt, hvor barnet er. Et hvert barn skal føle sig betydningsfuld og en del af et fællesskab i Alkereden.
2. **Et resourcesyn**, hvor vi har fokus på barnets styrker og bruger dem i udviklingen af barnets udfordringer. Vi arbejder med tidlig forebyggende indsats.
3. **Et læringssyn**, hvor vi arbejder med den styrkede læreplan, hvor fokus er på trivsel, udvikling, læring, dannelse og tryk.

Vi arbejder ud fra følgende kerneopgave:

Vi skal gennem tryk relationer samskabe de bedst mulige rammer for et godt og udviklende børneliv.

Dannelse og børneperspektiv:

Dannelse, ligestilling og demokrati skal medtænkes i den daglige pædagogiske praksis, så børnene oplever at medvirke i og have indflydelse på udformning af dagligdagen og aktiviteterne uanset baggrund, køn, alder og kultur. Det dannende indhold skal være meningsfuldt, udfordre barnet og være afsæt for børnenes måder at begribe og handle på i en digitaliseret og global verden.

I Alkereden inviterer vi barnet til at være aktivt deltagende ud fra egne forudsætninger. Derigennem er barnet selv medskaber af egen læring og har konkrete deltagelsesmuligheder i demokratiske sammenhænge. Vi, som pædagogisk personale, er ansvarlige for at skabe dette. Vi arbejder med dannelsesbegrebet, og tager som oftest afsæt i vores natur og science profil. Eksempelvis er vi undersøgende og nysgerrige på alt igennem hverdagen og vi finder sammen med barnet svarene.

Leg, læring og børnefællesskaber:

Vi har valgt at samskrive disse tre begreber, da vi mener de komplementerer hinanden i forhold til det brede læringsbegreb. Vi vil i 2021 gennem faglige dialoger definere leg, læring og børnefællesskaber yderligere.

Børns leg skal have plads og respekteres. For os er det helt centralt, at børn har plads til selvorganiserede lege og venskaber samtidig med, at vi tager ansvar for, at alle børn føler sig betydningsfulde og har nogen at lege med. Vi

ser vigtigheden i, at børn ser hinanden og bruger hinandens ressourcer. Vi ser vigtigheden i, at de voksne indgår aktivt deltagende i børneinitierede lege.

Igennem voksenstruktur arbejdes der med at skabe lege- og læringsmiljøer udsprunget af barnets perspektiv. Vi ser tegn på læring, når barnet kan anvende strategier og tillærte redskaber. Det er igennem legen, at børnene bearbejder den nye læring. Fx når et barn inviterer nye børn med i en allerede igangværende leg, hvor de tillærte redskaber anvendes.

Det er det pædagogiske personales opgave at tilgodese allerede eksisterende fællesskaber og sætte rammer for andre fællesskaber gennem leg og læring. Børn skal føle sig betydningsfulde og føle sig som en del af et børne-fællesskab.

Vi er bevidste om at arbejde med både store og små børnefællesskaber, fordi børnene skal kunne navigere i begge dele. Børn profiterer af hinandens styrker og udfordringer.

Læring sker hele dagen alle steder. I rutiner, voksenstyrede aktiviteter og børneinitierede lege. En forudsætning for, at børn har overskud til at lære nyt, er tillid og tryghed.

Vi er meget bevidste om, at relationen er fundamentet for tillid og tryghed. Dette er en forudsætning for barnets trivsel, udvikling, læring og dannelse.

Læring sker gennem hele dagen. For eksempel:

- Ved måltider, i leg og hverdagsrutiner.
- Når vi går ud med skrald, tørrer borde af og fejer gulv.
- Ved bleskift og i garderoben, når børnene skal have tøj af og på.
- I pædagogiske aktiviteter
- På ture ud af huset

Pædagogisk læringsmiljø

Med udgangspunkt i følgende situationer tages afsæt i alle de pædagogiske grundlags øvrige elementer:

- leg
- planlagte vokseninitierede aktiviteter
- spontane aktiviteter
- børneinitierede aktiviteter
- daglige rutiner

Fælles for alle læringsmiljøer er, at der er fokus på det pædagogiske personales rolle gennem hele dagen. Der skal sættes tydelige og genkendelige rammer for de daglige rutiner, hvilket afspejles i organisering samt struktur, der tilgodeser det enkelte barn og børnegruppens behov for guidning og støtte.

Det pædagogiske personale skal indrette, justere og vedligeholde fysiske læringsmiljøer, der fremmer og motiverer børneinitierede lege og aktiviteter samt være opmærksom på egen rolle i at sikre alle børns deltagelsesmuligheder.

Det er en forudsætning, at:

- Vi tager professionelle afsæt ud fra professionelle læringsfællesskaber af dagens gøremål.
- Vi har faglige og didaktiske overvejelser samt beslutninger gennem hele dagen.
- Der er en tydelig struktur, der skaber mulighed for nærvær, hvilket understøtter barnets trivsel, udvikling, læring, dannelse og tryghed.
- Der er faglig refleksion, dialog og bevidsthed om, hvordan de 6 læreplanstemaer bringes i spil i de forskellige læringsmiljøer igennem hele dagen.

Samarbejde med forældre om børns læring

Hvordan samarbejder vi med forældrene om barnets og børnegruppens trivsel og læring?

For os er dét at skabe en tryk og tillidsfuld relation til alle forældre en vigtig forudsætning for arbejdet med børnenes trivsel, udvikling, læring, dannelse og tryghed. Relationen er vigtig for barnets følelse af tryghed og sammenhæng mellem hjemmet og Alkereden samt for at kunne indgå i en åben dialog med plads til forskellige perspektiver. Familier er forskellige og det er forældrene, der kender barnet bedst. Det er vores opgave at være nysgerrige på forældrenes præmisser samtidig med, at vi bidrager med vores faglige viden om børn generelt og det enkelte barn specifikt. Den vigtigste forudsætning for et godt samarbejde er, at forældrene kan se, at vi 'ser' deres børn og at barnet er trygt hos os. Når relationen er tryk, så kan vi tale om alt af betydning for barnet.

I Alkereden består forældresamarbejdet/forældrepartnerskabet af flere elementer. Det består dels af den daglige udveksling af viden, når forældre afleverer og henter eller den daglige kommunikation digitalt på Aula. Det består af individuelle samtaler om barnets læring og trivsel lige fra opstart til barnet skal i SFO – og af fælles arrangementer og samarbejde i forældrekontaktudvalget (FKU) omkring dagtilbuddets pædagogik og drift.

Forældre partnerskaber

I Alkereden arbejder vi i dét, vi kalder "forældrepartnerskaber". Et godt partnerskab mellem forældre og pædagogisk personale skaber sammenhæng i børns liv på tværs af hjem og dagtilbud. Konkret betyder det, at vi ser vores rolle og opgave med børnenes trivsel, læring, udvikling, dannelse og tryghed, som en del af et større hele sammen med forældrene. Alle arbejder ud fra fælles mål. Dette øger både det pædagogiske personales og forældrenes indsigt i barnets liv og det skærper opmærksomheden på fokusområder, omkring barnets udvikling.

Individuelle samtaler

Vi afholder forældresamtaler på bestemte tidspunkter i løbet af barnets tid i Alkereden. Der laves dagsorden og skrives referat af alle møder. Store som små. Det er pædagogen, der planlægger, forbereder, afholder og dokumenterer samtalerne. Ressourceperson for tidlig, forebyggende indsats er inde over og koordinerer den del, der handler om dét, vi kalder netværksmøder. Disse beskrives nedenfor. Referater og handleplaner sendes af primær pædagog til forældrenes e-Boks. Pædagogen sparrer og deler viden med resten af stuen samt ledelsen efter behov.

Vuggestuen

Opstartssamtale som gerne afholdes inden opstart eller senest ugen efter. (Obligatorisk)

Opfølgende samtale efter behov tilbydes ca. 4 mdr. efter opstart. (Tilbud)

Trivsels- og udviklingssamtale tilbydes én gang om året, gerne omkring barnets fødselsdag.

Brobygnings samtale fra vuggestue til børnehave. (Obligatorisk)

Der er altid mulighed for samtaler herudover efter behov.

Børnehaven

Opstartssamtale for udefrakommende børn (obligatorisk)/ eller brobygning med vuggestuen. Opstartssamtalen skal gerne afholdes inden opstart eller senest ugen efter. (Obligatorisk)

Opfølgende samtale efter behov tilbydes ca. 4 mdr. efter opstart. (Tilbud)

Trivsels- og udviklingssamtale tilbydes omkring barnets fødselsdag.

Samtale før jul inden opstart til SFO.

Overleveringssamtale til skole/SFO i marts med accept fra forældrene. Forældre deltager, hvis der er særlige overleveringer.

Der er altid mulighed for samtaler herudover efter behov.

Netværksmøder

Udover ovenstående indkaldes der løbende til samtaler efter behov og de kan muligvis erstatte de planlagte møder. Samarbejder vi med tværfaglige samarbejdspartnere fra fx sundhedsplejen, PPR eller familiecentret, indkaldes til såkaldte netværksmøder. Netværksmøderne styres ud fra en mødestruktur vi kalder SOS. Det er leder, den forebyggende rådgiver eller ressourceperson ift. tidlig indsats, der styrer disse møder. Pædagogen forbereder mødet og drøfter indholdet med leder/og eller ressourceperson. Der skal sættes 1,5 time af til et netværksmøde.

TRASMO/Sprogvurdering

Der laves TRASMO på alle børn. Som udgangspunkt laves der 3 års sprogvurdering i vuggestuen og endnu en sprogvurdering inden skolestart. Hvis der er behov herfor, laves der i mellemtiden en 4 års- og/eller en revurdering. Alle forældre får en tilbagemelding på resultatet heraf. Ved behov udarbejdes en handleplan i samarbejde med forældrene.

Elektronisk arkiv – eDoc

Alle børn vil blive oprette i et elektronisk arkiv, når de starter i institution. Her skal primærpædagog journalisere dokumenter omkring det enkelte barn. Det er referater, handleplaner og lignende. Dette i forhold til persondataforordningen. Forældre har ikke direkte adgang til dette arkiv, men kan altid få aktindsigt. Barnet oprettes i eDoc ved opstart og personalet journaliserer referater, handleplaner mm.

Aula

Ved barnets start i institutionen, får forældrene en vejledning om adgang til Aula på www.Aula.dk. Herefter giver lederen adgang. Forældrene skal aflevere den underskrevne anmodning til personalet. Det er kun forældrene til barnet, der kan få adgang til Aula.

Herinde ligger barnets stamkort oplysninger og det er også her, der meldes ind om sygdom og ferie m.m. Det er også på denne platform, personalet kommunikerer med forældrene og lægger billeder ud fra aktiviteter osv.

Der lægges billeder og/eller skriftlig dokumentation ud minimum to gange hver uge. Det er vigtigt, at alle forældre kan følge ugens gang, så de kan tale med deres børn om deres hverdag og så de ved, hvad deres børn foretager sig, imens de er hos os.

Det er også på Aula, at ledelsen kommunikerer nyhedsbreve og al anden information ud til forældre. Personalet skriver også månedlige nyhedsbreve om kommende pædagogiske fokusområder og aktiviteter.

Det er forældrenes eget ansvar at holde sig opdateret på Aula.

Forældremøde

Der afholdes 1 fælles årligt forældremøde i institutionen. Dette ligger omkring oktober. Her går forældrene ud på stuerne og hører om hverdagen dér. Til forældremødet vil der også være valg til forældrekontaktudvalget.

Forældrekontaktudvalget (FKU)

Forældrekontaktudvalgets opgave er at understøtte dagtilbuddets kvalitet ved at være i dialog om den daglige drift og pædagogiske læreplaner. De skal følge op på tilfredshedsundersøgelser, frokostordninger mv. samt tilrettelægge forskellige arrangementer og rådgive områdebestyrelsen.

Redskaber/skabeloner til forældresamtaler

- Opstart samtalskabelon vuggestue.
- Opstart samtalskabelon børnehave.
- Handleplan og/eller SMTTE -skabelon til vuggestue og børnehave.
- Dagsorden til netværksmøder (referat skrives ind i dagsordenen og gemmes som referat på eDoc).

Børn i udsatte positioner

Hvordan skaber vi et pædagogisk læringsmiljø, der tager højde for og involverer børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes?

Alle børns muligheder for deltagelse i fællesskabet sikres ved, at det pædagogiske personale omkring børnene er bevidste om og justerer sig i forhold til hvilke børn der er til stede samt hvilke forudsætninger, det enkelte barn har for deltagelse.

Igennem kontinuerlig refleksion og evaluering i forhold til den aktuelle børnegruppe, justeres den pædagogiske praksis for herigennem at sikre, at denne er tilpasset børnegruppen. Det pædagogiske personale er opmærksomme på dynamikken i gruppen og det enkelte barns ressourcer.

Det pædagogiske personale møder forberedt og har planlagt dagen, så den tager højde for og involverer børn i udsatte positioner. Herved fremmes udviklingsmulighederne for barnet og børnegruppen.

I Alkereden arbejder vi blandt andet med rutinepædagogik, der skaber en tydelig og genkendelig struktur til gavn for både det enkelte barns trivsel, udvikling, læring og dannelse.

I Køge kommune arbejder vi med tidlig forebyggende indsats. Det pædagogiske personale indgår i et tværprofessionelt samarbejde med bl.a. psykolog, tale-hørekonsulent, sagsbehandler, sundhedsplejerske, ergoterapeut, udviklingskonsulent, småbørnskonsulent og forebyggende rådgiver. Ressourceteam-møder og netværksmøder anvendes til at understøtte samarbejdet med barnets forældre samt generel sparring. I Alkereden har vi ligeledes fokus på forebyggende indsats gennem arbejdet med dialogisk læsning og små læringsgrupper, som bl.a. hjælper børnene ift. koncentration og sprogtilværelse samt udvikling af deres sociale kompetencer.

Sammenhæng til børnehaveklassen

Hvordan tilrettelægger vi vores pædagogiske læringsmiljø for de ældste børn, så det skaber sammenhæng til børnehaveklassen?

I Alkereden arbejder vi i aldersopdelte grupper. Det gør sig naturligvis også gældende for den ældste gruppe børn, som skal i SFO d. 1/4 hvert år. Vi har fokus på samarbejde og hjælpsomhed i børnegruppen. Det er dyder, som vi vægter højt og vi kan se resultatet af vores arbejde, når de starter i SFO'en. Vi har et tæt samarbejde med den lokale skole, som ligger på den anden side af hegnet. Vi er i SFO'en en gang om ugen fra ca. uge 9, hvor vi vænner os til miljøet i skolen. Den sidste måned, børnene er i børnehaven, kommer der pædagoger fra SFO'en to dage om ugen over og indgår i dagligdagens aktiviteter sammen med børnene. Det kan enten være at spille spil, gå med på tur, lave bål osv. Det giver børnene kendte voksne, når de stater et nyt sted og det giver de voksne et blik på de børn, der starter i deres SFO. I de første uger i SFO'en følger der ligeledes en pædagog med fra børnehaven. Vores erfaring er, at børnene profiterer af at have en kendt voksen med i den første tid. Når personalet vender tilbage til dagtilbuddet, er det ofte med ny viden, som kvalificerer vores videre arbejde med børnenes udvikling, læring og dannelse.

Vi har i 2020 opstartet et endnu tættere samarbejde med SFO, hvor vi blandt andet har lånt lokaler og foretaget tidlig brobygning.

Vi holder to planlægningsmøder med skolen, hvoraf det ene er et overleveringsmøde. Derudover holdes der et evalueringsmøde. Vi arbejder på at få børnenes perspektiv med i evalueringen og det samme med forældrenes.

De andre skoler i kommunen, som modtager børn fra vores børnehave, kontakter vi for at høre, om vi må besøge dem, så de børn, der skal gå dér, kan vise deres kammerater sin skole frem. Vi tilstræber at holde overleveringsmøde med de andre skoler også.

Vi har fokus på social, personlig og sproglig udvikling, som giver gode forudsætninger for følgende færdigheder:

- Lære at vente på tur og give plads til andre.
- At indgå i forpligtende fællesskaber.
- Modtage og udleve kollektive beskeder.
- Regulering af energi. At kunne gå fra høj til lav energi (fra frikvarter til time).
- Selvstændigt arbejde i kreative aktiviteter.
- Samarbejde og leg f.eks. rollelege og fællesskabslege (alle mine kyllinger).
- Spilleregler (brætspil, kortspil).
- Piktogrammer (lære at aflæse og være med til at planlægge dagens gang).

- Selvhjulpethed bl.a. på toilettet.
- Medbestemmelse og demokrati.
- Fokus på motorik.
- Aflæse hinandens kropssprog. Arbejde med følelser. Lære at aflæse hinanden. Sur/ked/glad osv.

I planlægningen af projekter og aktiviteter anvender vi indsamlet data fra f.eks. TRASMO og sprogvurderinger. Det pædagogiske grundlag og de øvrige læreplanstemaer i den styrkede læreplan understøtter også arbejdet med storebørns gruppen.

Vi tilstræber at få en rød tråd ind i arbejdet med overgange/brobygning fra hjemmet til vuggestue, fra vuggestue til børnehave og fra børnehave til SFO. Der arbejdes med de samme værdier gennem alle overgange. (Se værdigrundlag).

Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan

Inddragelse af lokalsamfundet

Hvordan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn?

Vi benytter den lokale sportshal, som ligger på skolen. Her giver vi mulighed for at understøtte børnene motorisk. Vi går ofte på boldbanerne, til gadekæret eller på byens legeplads. Derudover bruger vi de to industriskove som ligger i udkanten af byen i hver ende. Disse lokaliteter bruger vi til at understøtte vores natur og science profil. Derudover er skoven et læringsunivers, der udvikler arbejdet med "Grønne Spirer". Vi benytter det lokale bibliotek for at understøtte vores sproglige læringsmiljø. Vi benytter skolens kreaværksted, dette for at understøtte og udvikle kulturelle udtryksformer og kreativitet.

På grund af Covid-19 har vi haft lånt den nærliggende sognegård og spejderhytte. Vi har i denne periode haft mulighed for at udforske den naturvidenskabelige tilgang i hverdagen, blandt andet ved at besøge grusgrave, fiske i åer, besøge rævegrave osv.

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

Hvordan integrerer vi det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i det pædagogiske læringsmiljø?

Børnemiljøet indrettes efter den aktuelle børnegruppe og de enkelte børns behov. Der skabes rum for forskellige typer af lege og aktiviteter ude såvel som inde. Materialerne skal være tilgængelige for at understøtte børnenes kreativitet og selvstændighed. Alle flader i rummet kan inddrages aktivt til leg og formidling samt udstilling af børnenes produkter, som afspejler det aktuelle tema. De voksne er tilgængelige dér, hvor børnene leger.

Børn og forældre skal føle sig mødt af nærværende voksne, som hilser på børnene med øjenkontakt, smil og evt. en let berøring.

De voksne bringer en positiv og tryk stemning i rummet, så der skabes en positiv og tryk stemning. Musik kan være med til at understøtte stemningen.

I alle overgange og mellemrum i hverdagen arbejdes der med genkendelige og trykke strukturer, som er tydelige for børnene.

Børnemiljøet vurderes på baggrund af iagttagelser af børnenes adfærd, f.eks. deres brug af rum og materialer samt følelsesmæssige udtryk.

Fysisk børnemiljø:

Vi har været igennem en total renovering og udbygning af vuggestue og børnehave gennem de sidste 4 år. Inde- og uderum har været gennem stor forvandling. Vi prøver hele tiden at optimere de fysiske forhold for børnene og vi prøver at lave rummene så fleksible som muligt.

- Vi er i gang med at indrette og justere læringsmiljøer på begge vuggestuens legepladser.
- Køkken- og urtehøve.
- Indretning af ny bålplads og overdækning.
- Vi inddrager parkeringspladsen og spærre denne af, når vi skal lave scooter-ræs og cykelløb.

- Fortsat indretning af børnehavens stuer og gangarealer med bl.a. væghængte klapborde, så der frigives mere gulvplads til legezoner. For at skabe rum og ro til fordybelse for vuggestuebørnene, er der opsat en skillevæg mellem vuggestue og børnehave.

Psykisk børnemiljø:

Vi har nul-tolerance for mobberi i Alkereden.

Vuggestuen bruger blandt andet smileys til aflæsning af hinandens mimik. Der bruges kort med billeder af forskellige ansigtsudtryk, der udtrykker følelser som glæde, kedafthed, vrede, frygt og overraskelse. Hver følelse er repræsenteret på flere kort, så børnene præsenteres for, hvordan en følelse kan komme til udtryk på forskellige måder samt, at de forskellige følelser kan opstå hos både børn, unge og voksne uafhængigt af køn og etnicitet. Billederne hænger i børnehøjde og bruges aktivt i samspillet mellem de voksne og børnene til at skabe forståelse for forbindelsen mellem mimik og følelsen bag.

Børn og voksne udforsker sammen, hvordan man ser ud, når man smiler med øjnene, eller hvordan man kan være ked af det uden tårer.

Billederne bruges desuden aktivt i det daglige samspil til at understøtte talesproget, eksempelvis når der opstår konflikter børnene i mellem eller som reference når der tales om de følelser, der er på spil, når vi hjælper og trøster hinanden.

I børnehaven anvender vi bogen "Den lille bog om store følelser". Vi gennemgår følelserne enkeltvis og har en dialog om, hvordan man har det indeni og hvordan man kan se ud udenpå. Børnene er meget optaget af bogen og efterlyser tit, at der bliver læst videre. Bogen indeholder små fortællinger om følelser, så børnene kan forholde sig aktivt til forskellige følelser og konflikter i hverdagen. Vi øver os i at afkode hinanden samt hvilke følelser, der ligger bag en handling. Dette træner empati, så det bliver lettere at mærke egne følelser, så der herefter kan handles konstruktivt på dem.

- Vi er autentiske voksne.
- Alle følelser bliver respekteret og anerkendt. Den følelsesmæssige udvikling guides på vej og vores opgave er at hjælpe børnene med at forstå samt regulere følelser. Vi er bevidste om, at følelser kan se forskellige ud – fordi vi er forskellige.
- Alle er betydningsfulde, for den man er.
- Vi er særligt opmærksomme på børnenes bagom adfærd/intention og arbejder ud fra tilgangen, at alle børn altid gør det bedste, de kan, i den givne situation. Til at støtte børnene i at se hinanden for de gode intentioner, forsøger vi at skabe opmærksomhed og anerkendelse af hvert barns egen virkelighedsopfattelse.
- Vi støtter børnene i at udvide deres opmærksomhed til hinanden, ved at invitere dem til, at komme hinanden nær fysisk såvel som psykisk. Dette opstår blandt andet, når vi danser hånd i hånd, når vi laver "pizza-massage" på hinandens ryg, når vi deler legetøjet eller når børnene hjælper med at trøste hinanden eller med at få skoene af i garderoben.

Æstetiske børnemiljø:

Der er god plads til at udfolde sig og være nysgerrig i vores rammer, fordi vi qua vores profil er meget bevidste om at skabe rammerne til fordybelse. Børnene involveres i hverdagen og har medbestemmelse. I Alkereden ser vi ikke kun på børnene gennem observationer og iagttagelser, men vi ser MED børnene. Vi ser med barnet ved at se bag om barnets intention. F.eks. hvis et barn i vuggestuen fx bider et andet barn, støtter vi begge børn i deres

følelser og sætter fokus på disse, fremfor selve handlingen. I denne proces vægter vi at støtte børnene i tilegnelsen af alternative udtryksformer.

Vi anvender musik til at skabe stemninger og er meget bevidste om, hvilken musik – og hvornår vi anvender musik i hverdagen f.eks.:

- Afslapning/mindfulness.
- Morgenstemning, dagen vågner.
- Når vi danser og leger.
- Vi hører musik på legepladsen, som er velovervejet ud fra børnenes perspektiv.

De seks læreplanstemaer

Alsidig personlig udvikling

”Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 36-37

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes alsidige personlige udvikling?

I Alkereden sikrer vi:

- Tryghed og nærvær. En tryk base gør, at børnene bedre kan bevæge sig ud i verden.
- Relationer til voksne og børn med rutiner i en genkendelig hverdag.
- At arbejde med og lægge vægt på børnenes ressourcer.
- Gentagelse af pædagogiske aktiviteter.
- Fokus på at børnene bliver selvhjulpne.

Hvordan understøtter Alkereden pædagogisk mål 1 for ”Alsidig personlig udvikling”?

- Alle børn har sin faste garderobeplads, som er opdelt stuevis. Det giver mulighed for, at børnene bliver bevidste om sig selv og de andre børn. Børnene føler en vis tryghed ved, at de har deres egen plads – en form for sikkerhedszone.
- Børnene øver og udvikler færdigheder – både socialt, motorisk, sprogligt og personligt. De bliver mere selvhjulpne og får dermed mere selvværd og selvtillid.

Praksisfortælling fra vuggestuen:

En dreng på 1 år er begyndt at gå og kravle op ad/på alt. Han kravler op på klapbordet og sætter sig på bordet. Her begynder han at gumpes sig ud mod kanten. En voksen ser ham og sætter sig klar til at hjælpe. Hun siger: "Hov, der er langt ned!". Drengen gumper sig helt ud til kanten af bordet for at komme forlæns ned og får overbalance, så han i stedet falder ud over kanten. Den voksne støtter ham, inden han slår sig og siger smilende: "Wauw, der var langt ned, skal du prøve igen?".

Praksisfortælling fra børnehaven:

En gruppe børnehavebørn på 12 børn og to voksne tager på dragejagt i skoven. Da de møder indgangen til den tætte skov, går en voksen med de forreste børn ind, mens den anden voksen bliver lidt i baggrunden med de bagerste børn, som gerne vil holde den voksne i hånden. De går gennem granskoven, mens der bliver leget/fortalt om drager, deres unger og hvad drager spiser. Sammen digter børn og voksne videre på deres fortælling om dragen. Samme gruppe tager turen flere gange over de følgende dage og ved de sidste ture slipper de bagerste børn den voksnes hånd og deltager aktivt i historiefortællingen om dragen.

Hvordan understøtter Alkereden mål 2 for "Alsidig personlig udvikling"?

- I Alkereden arbejder vi ud fra, at børnene får erfaringer om vedholdenhed, livsduelighed og gå-på mod gennem støttende og nærværende voksne. Dette sker gennem dagligdagens rutiner/gentagelser i vores pædagogiske praksis.
- Børnene lærer at kunne rumme sig selv og andre i fællesskabet. Det kræver en tydelig voksenorden og struktur.

Praksisfortælling fra vuggestuen:

Et nyt barn er startet i vuggestuen. Barnet græder og sidder meget hos en voksen. Den voksne sidder stille på gulvet og er en fast base. Efter noget tid holder barnet op med at græde. Den voksne bliver siddende på gulvet samme sted. De andre børn leger rundt om den voksne og barnet. Der bliver sunget, kigget i små bøger og bygget lego, imens barnet ser på fra skødet af den voksne. Efter noget tid bevæger barnet sig væk fra den voksne og kravler hen til noget legetøj, der ligger på gulvet. Den voksne bliver siddende. Barnet kigger tilbage på den voksne, som smiler anerkendende til barnet. Barnet kravler videre ind i et andet rum. Den voksne rejser sig for at lukke vinduet. Barnet begynder at græde og kravler straks hen til den voksne igen. Den voksne sætter sig hurtigt ned på samme sted og giver barnet et kram. Barnet holder op med at græde og efter kort tid kravler barnet væk fra den voksne og hen til noget legetøj, som ligger i nærheden. Barnet leger og kravler ind imellem tilbage til den voksne og lægger hovedet på den voksnes skulder et kort øjeblik. Derefter kravler barnet videre til noget nyt legetøj.

Praksisfortælling fra børnehaven:

En dreng er i skoven med resten af stuen. Mange af de andre børn er løbet i forvejen og er i fuld gang med at bygge en bro over en grøft, da drengen ankommer til stedet. Drengen står og kigger på, at de andre bygger broen og hopper op og ned ad grøften. En voksen spørger drengen: "Har du ikke lyst til at være med?". Drengen svarer lavt: "Jeg er bange!". Den voksne spørger: "Skal vi gøre det sammen?". Drengen nikker. Han bliver tilbudt hjælp fra den voksne og tager imod hjælpen. Efter et par forsøg går drengen selv over broen uden hjælp.

I Alkereden har vi fokus på aktiviteter og rutiner, der bruges i dagligdagen, så der skabes genkendelighed/en rød tråd gennem hele huset. (Fra vuggestue til børnehave). For begge mål er følgende:

- Børnene lærer om de typiske normer under et måltid.
- Børnene er deltagende i praktiske gøremål såsom faste pladser og uddeling af madpakker, drikkedunke og små skraldespande til bordene.
- Vi har fokus på tydelige rutiner ved aflevering og afhentning.
- Der tilbydes forskellige "værksteder" og/eller legezoner gennem dagen.
- Alle børn opmuntres og udfordres og vi guider børnene, så deres engagement, livsduelighed og gå-på-mod fremmes,
- Børnenes selvregulering fremmes, ved selv at mærke kulde, varme, sult og tørst, og om børnene er glade, sure eller kede af det.
- Vi har tydelig voksenorden og struktur i dagligdagen. Dette for at skabe tryghed og genkendelighed, samt ro til udvikling for børnene.
- Ved at dele børnene op i små grupper, sikrer vi, at alle børn kan inkluderes og opnå læring i forhold til alder og udvikling.
- I Alkereden har vi nærværende og anerkendende voksne. Vi har fokus på, at børnene får succesoplevelser og vi tager udgangspunkt i børnenes ressourcer.
- Vi er i tæt dialog med forældrene om barnets trivsel. Et godt samarbejde omkring hvert barn gør, at vi bedst muligt kan støtte det enkelte barns behov.

Andre temaer, der er i spil i alle 4 praksisfortællinger, er f.eks.:

Social udvikling:

- Vug: Nyt barn i vuggestue danner relation med ny voksen.
- Bh: Børnene digter i fællesskab videre på en historie. Børnene arbejder sammen om at bygge en bro.

Kommunikation og sprog:

- Vug: Den voksne sætter ord på drengens kropssprog f.eks. "der er langt ned", da drengen på bordet vil ud over kanten.
- Bh: Børn og voksne digter en fortælling om en drage.

Kultur, æstetik og fællesskab:

- Vug: Nyt barn får nye erfaringer ved at kravle væk fra den voksne og kravler tilbage til den trygge base og fællesskabet med den voksne, som er fast base for barnet.
- Bh: Fælles aktivitet. Digtning af historie og samarbejdet om at bygge en bro over en grøft.

Krop, sanser og bevægelse:

- Vug: Koordinering af bevægelser ved at gumpe ud til kanten og læne sig ud over bordet. Drengen udforsker sig selv og sin kunnen.
- Bh: Sanser hinanden ved at holde hinanden i hænderne. Udfordre kroppen ved at gå i skovens terræn. Understøtte barnets nærmeste udviklingszone ved at hjælpe drengen, så han til sidst selv kommer over broen.

Natur, udeliv og science:

- Vug: Eksperimenterer med at falde ud over bordets kant.
- Bh: Skoven som læringsmiljø.

Vi kommer også omkring det fælles pædagogiske grundlag:

Dannelse og børneperspektiv:

- Vug og bh: Alle tages alvorligt, bliver set og hørt. Alle føler sig betydningsfulde. Børnene inviteres til at være aktivt deltagende.

Leg:

- Vug: Barnet afprøver sig selv – det bliver til en leg at turde komme ud over bordkanten.
- Bh: Alle tager på dragejagt i skoven.

Læring:

- Vug: Læring gennem gentagelser.
- Bh: Lærer at samarbejde, at bygge bro og digte historie.

Børnefællesskaber:

- Vug og bh: Være sammen med andre om en aktivitet.

Pædagogisk læringsmiljø:

- Vug: Aktiviteten blev understøttet af en voksen og drengen blev tryk.
- Bh: Aktiviteten at digte historier, kan bruges over det hele, inde og ude.

Forældresamarbejde:

- Vug og bh: Tekst og evt. billeddokumentation på Aula. Fortælle forældrene, hvad vi har lavet. De kan få fortællingen på skrift.

Børn i udsatte situationer:

- Vug og bh: Alle – trods forskelligheder – inkluderes.

Sammenhænge:

- Vug og bh: Børnene bliver bedre til at tro på sig selv – gøres klar til nye udfordringer. Gentagelser gør børnene trygge. De bliver klar til nye udfordringer.

Barnesyn:

- Vug og bh: Alle børn har værdi i sig selv – der er plads til alle. Medskaber af egen læring.

Social udvikling

"Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed.

Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 38-39

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes sociale udvikling?

Hvordan understøtter Alkereden pædagogisk mål 1 for "Social udvikling"?

- Vi skaber tryghed for børnene ved at være nærværende, synlige og guidende voksne. Vores tydelige voksenstruktur gør, at alle børn ved, at der er en voksen, de kender, på hver aktivitet dagen igennem.
- Som pædagogisk personale støtter vi børnene til at blive selvhjulpne. Vi skaber rammer, understøtter barnets lyst/motivation til at prøve nye udfordringer, og vi inviterer børnene ind til at deltage i fællesskabet.

Praksisfortælling fra vuggestuen:

For en lille gruppe bestående af 4 drenge i alderen 2,5 år, gik dagens tur til skoven. Pædagogen havde planlagt, at gruppen skulle forsøge at bygge en hule af pinde, de selv fandt, som en del af et samarbejdsprojekt drengene i mellem.

På vej gennem skoven vælter en af drengene i grenene på jorden. Drengen kalder på pædagogen og beder om hjælp. Pædagogen går mod drengen, mens hun sætter ord på sine handlinger. Pædagogen siger; "Hov min ven, du faldt. Hvor er det godt, at du beder om hjælp. Jeg kommer og hjælper dig op". Pædagogen hjælper drengen op og drengen smiler, mens han får et kram af pædagogen.

En af de andre drenge står tæt ved og observerer situationen. Da den anden dreng får øjenkontakt med pædagogen, smiler drengen og sætter sig ned, hvorefter han siger "Jeg er også faldet. Hjælp mig". Pædagogen smiler tilbage til drengen og kigger rundt på resten af gruppen, mens hun højlydt siger; "Hov, er du nu også faldet. Er der mon nogle, der kan hjælpe?"

En tredje dreng løber straks derhen. Drengen hjælper ham op, hvorefter de giver hinanden et kram.

Nu sætter drengene sig på skift og kalder på hinanden for hjælp. Drengene fortsætter legen og tager på eget initiativ flere redskaber i brug, fx aer de hinanden og siger "så så, er du okay igen?" som trøst.

Legen fortsætter i noget tid indtil drengene selv kommer i tanke om hulen og spørger pædagogen hvor den er henne. Pædagogen fortæller, at de selv må bygge den i fællesskab.

Børnene og pædagogen samler grene fra skovbunden, som de samler til en hule. Børnene skiftes til at sætte grenene hvor de synes, de passer. Pædagogen og børnene taler om, at de skal passe godt på, at de ikke rammer hinanden med grenene. Da hulen er klar, kravler børnene ind én ad gangen. Til slut sidder de alle i hulen, meget tæt (en tæthed som under andre omstændigheder har skabt konflikter). Drengene kigger på hinanden og griner.

Praksisfortælling fra børnehaven:

En dag i træværkstedet var 3 børn i gang med at save. To af børnene savede derudaf og snakkede sammen. Der var en god stemning. Det sidste barn stod med et tomt udtryk i ansigtet og savede med slappe arme. Det var tydeligt, at det var svært for det sidste barn at save. De sad og sleb og tegnede på deres kreationer. Den voksne så det sidste barn, som havde svært ved at save og kaldte på et treårigt barn, som sad og tegnede på sit træ. Den voksne opfordrede barnet til at gå over og hjælpe det andet barn. Den treårige, som er udfordret på sit sprog, rejste sig op, gik over til barnet, der savede. Den treårige stillede sig bagved barnet og tog fat i barnets hænder. Med lidt møjje, mumlen og lidt besvær, fandt de ind i en rytme, hvor saven "gled" igennem træet. Den treårige gik stolt tilbage til sit tegnearbejde og barnet, der savede, var glad, for nu havde det lært at save.

Hvordan understøtter Alkereden pædagogisk mål 2 for "Social udvikling"?

- Vi sikrer at støtte op om børn i udsatte positioner og vi hjælper dem med at få erfaringer, så de kan være/blive aktivt deltagende i fællesskabet.
- Vi følger barnets spor.
- For at behandle alle børn ens, skal de behandles forskelligt. Med andre ord: Ikke alle børn, skal have det samme, men alle børn skal have dét, de har brug for.
  - Vores pædagogiske læringsmiljø tager udgangspunkt i et børneperspektiv, hvor det drejer sig om rutinepædagogik, børneinitierede lege og aktiviteter eller voksenplanlagte temaer/forløb. Dette sker for eksempel ved, at vi planlægger aktiviteter med udgangspunkt i børnenes interesser eller ved at indsamle dokumentation til evalueringer, som indfanger deres oplevelse af læringsmiljøet.

Praksisfortælling fra vuggestuen:

På stuen leger en gruppe på 6 børn. Børnene er optagede af hver deres leg rundt i stuens kroge. En dreng på omkring 2,5 år har fundet alle stuens puder og er i gang med at bygge et tårn. Efterhånden, som tårnet er blevet større, begynder de andre børn på stuen at tiltrækkes af legen. Tårnet skal væltes. Flere børn kommer løbende derhen og vælter tårnet fra flere sider, mens drengen der byggede, var i gang med at lægge endnu en pude på toppen. Drengen var ikke klar til at tårnet skulle væltes. Han græder og råber nej, mens han skubber hårdt til de børn, der var omkring ham. Nu græder de væltede børn også. Drengen løber fra pude til pude og forsøger at samle dem, inden de andre børn omkring ham får fat i dem.

Det er svært, for de andre børn tager puderne fra alle sider og drengen kan ikke nå dem alle sammen.

En pædagog kommer til og fortæller drengen, at hun gerne vil hjælpe. Pædagogen giver drengen et kram. Drengen stopper med at græde. Nu fortæller pædagogen drengen, at de andre børn vist rigtig godt kunne lide hans tårn og at de nok gerne vil hjælpe ham med at bygge og bagefter vælte det.

Pædagogen fortæller de andre børn, at drengen er rigtig god til at få puderne til at balancere, så hvis de sammen skal vælte tårnet, så havde vi brug for drengen som "byggemester". Pædagogen udnævner de andre børn som "hjælpere". Hjælpernes opgave er at finde puder, som de kan give til byggemesteren, der har til opgave at placere puderne, så tårnet kan blive både højt og stabilt.

Børnene godtager rollefordelingen, og går straks i gang med deres opgave. Pædagogen bliver på sidelinjen og støtter børnene ved at agere talerør mellem byggemesteren og hjælperne. Når hjælperne spørger, om de må vælte tårnet, siger pædagogen, at vi må spørge byggemesteren. Byggemesteren siger "nej", hvorefter pædagogen

igen støtter interaktionen, ved at sige "nå, byggemesteren føler ikke, at tårnet er klar til at blive væltet, så må vi hellere finde flere puder, så tårnet kan blive færdigt". Børnene finder flere puder, indtil der ikke er flere. Nu siger drengen med "Byggemester"- titlen, at tårnet er færdigt.

Pædagogen støtter børnene i at tælle til 3, før de vælter tårnet, for at sikre, at alle børn får mulighed for at tage del i processen. På 3 skubber alle børnene til puderne fra alle sider, hvilket fik puderne til at vælte ud til alle sider. Børnene klapper og råber "juhuuu"... Børnene griner, mens de kigger rundt på hinanden. Inklusiv "byggemesteren". Derefter siger flere af børnene "igen". Processen og den aftalte arbejdsfordeling gentages flere gange efterfølgende med samme resultat.

Praksisfortælling fra børnehaven:

Beskrivelse: Hvert år, når vi samler skolegruppen, sker den samme ting i deres sociale udvikling. Der skal være et hierarki. Børnene begynder at skulle finde deres roller i "samfundet" og det står helt tydeligt, at det er noget, ingen af dem har prøvet før. Vigtigheden af at kunne begå sig socialt og blive set "på den rigtige måde", er derfor en stor del i det at arbejde med børn i denne alder. Alle aktiviteter skal derfor kunne differentieres, så det tilpasses den enkelte i gruppen. Uanset hvilken opgave det er, så kræver det et læringsmiljø, som har fokus på det enkelte barn, kontra den gruppe det barn befinder sig i.

Praksisfortælling: En dag i den første uge i december måned, sad storebørnsgruppen samlet inden frokost. Alle børnene var ivrige efter at fortælle om deres julekalender og/eller pakkekalender. Den voksne beder børnene om at række hånden op, så ikke alle taler i munden på hinanden. Alle havde budt ind og var blevet hørt, da en af drengene fortæller – med meget store øjne - at de hjemme på kalenderlyset var kommet meget tæt på næste dags tal. Den voksne spørger, om alle har et kalenderlys. "Jeg forstår det ikke", siger en af pigerne. "Jeg ved ikke, hvad det er". Et par af de andre børn forklarer pigen, at det er et lys, man tænder, når det er ved at være jul. Man kan tælle dagene. Den voksne spørger pigen, om hun nu ved, hvad et kalenderlys er. Hun ryster på hovedet. I fællesskab finder den voksne og pigen et billede af et kalenderlys på google. "Nårh, ja!", siger pigen og smiler. Alle vil gerne se kalenderlyset på mobilen og nogle af børnene synes, det ligner dét, de har derhjemme.

I Alkereden har vi fokus på aktiviteter og rutiner, der bruges i dagligdagen, så der skabes genkendelighed/en rød tråd gennem hele huset. Fra vuggestue til børnehave til SFO. For begge mål er følgende:

- Sociale fællesskaber kommer til udtryk gennem de forskellige aktiviteter, vi har i løbet af dagligdagen.
- Vi har børnefællesskaber på tværs af huset/stuer/afdelinger. Både til hverdag i ydertimerne først og sidst på dagen, ferier, aktiviteter, brobygning mv.
- Rutinepædagogik er vigtig for den sociale udvikling. Gennem dagens rutiner (f.eks. måltid, toiletbesøg og fælles aktiviteter) danner børnene relationer med hinanden og med de voksne.
- Børnefødselsdage bliver fejret. Både i vuggestuen og i børnehaven hænger vi flag op ved den stue, hvor der er fødselsdag. Ude på legepladsen hjælper fødselsdagsbarnet med at hejse Dannebrog op i flagstangen.
- Brobygning vuggestue/børnehave. Komme på besøg på den store legeplads i bh. Ligeledes kommer børnene ned og leger i pædagogiske rammer. Når det er muligt, kommer de også ned og spiser sammen med børnehavebørnene. Dette sker 1 til 2 måneder før opstart. (Genkendelighed og rød tråd)
- Brobygning børnehave/SFO.

Andre temaer, der er i spil i alle 4 praksisfortællinger, er f.eks.:

Alsidig personlig udvikling:

- Vug: En dreng bygger et tårn af puder og får hjælp til at bestemme, hvornår i aktiviteten tårnet skal væltes.
- Bh: Barnet lærer at save.

Kommunikation og sprog:

- Vug: Den voksne sætter ord på aktiviteten og hjælper drengen med at være "byggemester".
- Bh: Alle børnene byder ind i dialogen om kalenderlyset. I dialogen var der plads til mange turtagninger og øvelser i at vente på tur og række hånden op.

Kultur, æstetik og fællesskab:

- Vug: Fælles aktiviteter. At bygge noget og give plads til æstetisk udfoldelse, både i skoven og med tårnet på stuen.
- Bh: Dialog omhandler jul, kalenderlys og traditioner i december.

Krop, sanser og bevægelse:

- Vug: Koordinering af bevægelser ved at bygge tårn med puder og falde på numsen og hjælpe andre op.
- Bh: Koordinering af bevægelser i forhold til at lære at save.

Natur, udeliv og science:

- Vug: Uderummet som læringsmiljø. Bygge hule med grene i skoven. Afprøve og undersøge hvordan man stabler hhv. hulen og tårnet.
- Bh: Lære at save – science i børnehøjde.

Vi kommer også omkring det fælles pædagogiske grundlag:

Dannelse og børneperspektiv:

- Vug og bh: Alle tages alvorligt, bliver set og hørt. Alle føler sig betydningsfulde. Den voksne ser alle, og alle får en plads. Børnene inviteres til at være aktivt deltagende.

Leg:

- Vug: Bygge tårn og hule. Børnene vil kunne tage legene med videre og gentage disse på andre tidspunkter.
- Bh: Træværkstedet er et sted, hvor leg bliver til læring. Der saves, skrues, hamres og males ud fra et børneperspektiv.

Læring:

- Vug: Læring gennem en ikke planlagt aktivitet. Lærer at samarbejde.
- Bh: Lærer betydningen af nye ord. Udvide ordforråd og ordkendskab.

Børnefællesskaber:

- Vug og bh: Være sammen med andre om en aktivitet.

Pædagogisk læringsmiljø:

- Vug og bh: Uderummet og skoven som læringsmiljø. Vokseninitierede aktiviteter ud fra et børneperspektiv med medbestemmelse.

Forældresamarbejde:

- Vug og bh: Billedokumentation på Aula. Fortælle forældrene, hvad vi har lavet.

Børn i udsatte situationer:

- Vug og bh: Alle – trods forskelligheder – understøttes i deres udvikling og guides løbende.

Sammenhænge:

KØGE KOMMUNE

- Vug: Børnene bliver bedre til at tro på sig selv – gøres klar til nye udfordringer. Børnene er deltagende og lærer af det. Koncentrerer sig.
- Bh: Koncentrere sig/lytte/sidde stille. Blive klar til skolestart.

Barnesyn:

- Vug og bh: Alle børn har værdi i sig selv – der er plads til alle. Medskaber af egen læring.

Kommunikation og sprog

“Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale.

Det centrale for børns sprogtilegnelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 40-41

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kommunikation og sprog?

Hvordan understøtter Alkereden pædagogisk mål 1 for “Kommunikation og sprog”?

- Vi taler om, hvad der sker omkring os i nærmiljøet.
- Vores læringsmiljøer er skabt til at understøtte sprog og kommunikation i det sociale fællesskab samt understøtte relationer i børnegruppen og på tværs af afdelingerne.

Praksisfortælling fra vuggestuen:

Vuggestuen har spist og der er planlagt aktivitet inden børnene bliver lagt ud for at sove til middag.

En voksen sidder med 8 vuggestuebørn på gulvet ved garderoben mellem de to vuggestuer. Børnene sidder to og to overfor hinanden og holder hinanden i hånden. “Er I klar”, spørger den voksne. “Ja”, siger børnene. Den voksne synger “Forleden dag”. Sangen slutter med at båden vipper og man vælter ud på gulvet. Så skal alle have is. Den voksne benævner alle børnenavne og giver dem is i hånden. Så spiser alle is. Et barn beder om mere is, og den voksne siger, de kan få mere is, når de har sejlet en tur mere. En af drengene siger chokoladekage – og den voksne gentager cho-ko-la-de-ka-ge. Nogle af børnene skifter plads og sætter sig igen. De er klar til at synge igen – og gentager aktiviteten. Flere børn synger med anden gang. Børnene abstraherer fra, at en anden voksen passer dem to gange under aktiviteten.

Vuggestuen havde tema med “De tre bukke bruse”.

Vi havde planlagt at læse eventyret “De tre bukke bruse” over nogle uger for en gruppe med 6 børn. Den første uge læste vi eventyret hver dag. Vi kiggede billeder i bogen og snakkede om dem. I løbet af første uge genkendte børnene historien og når bogen blev taget frem, var der nogle af børnene, der trampede i gulvet. I løbet af de tre uger blev eventyret læst, fortalt og leget mange gange. Også uden voksendeltagelse. Børnene legede eventyret med træbrikkerne dagligt og de kravlede over bordet mens et andet barn (trolden) sad under bordet (broen). Vi

tog på Herfølge Bibliotek (vi kørte med toget) og her kunne vi lege og finde en "Bukke Bruse" bog, som vi kunne låne med hjem til vuggestuen. Vi sluttede temaet af med at lave en teaterforestilling i vores dukketeater.

Praksisfortælling fra børnehaven:

Der arbejdes med sproglig opmærksomhed og hukommelse.

Vi har i storebørns gruppen læst "Den lille Rødhætte". Børnene har lyttet til eventyret og har derefter tegnet noget af det fra eventyret, som de kunne huske. En voksen sætter sig sammen med nogle af børnene og tegner også noget fra eventyret. Den voksne har blandt andet tegnet Rødhætte. Et barn kigger på tegningen og spørger, hvad det er, der er tegnet. Den voksne fortæller, at tegningen forestiller noget fra eventyret. Herefter prøver den voksne at få barnet til at beskrive det tegningen forestiller. Den voksne har tegnet Rødhætte på sin tegning og barnet peger på Rødhætte og spørger, hvem det er. Den voksne spørger barnet, hvad var det nu, pigen i eventyret hed? Barnet insisterer på, at det er Rødspætte, trods flere ledende spørgsmål fra den voksne. Det ender med, at barnet og den voksne, samt et par andre børn, får en snak om, hvad en rødspætte er og hvor den lever.

Hvordan understøtter Alkereden pædagogisk mål 2 for "Kommunikation og sprog"?

- Børnene lærer at lytte i et fælles forum, og de får erfaringer med turtagning.
- Vi tager udgangspunkt i det enkelte barns ressourcer, for at sikre barnet succesoplevelser.

Praksisfortælling fra vuggestuen:

Der arbejdes med rim og remser før frokost hver dag.

Alle børn sidder med deres madpakker og venter. De åbner ikke deres madpakker, men ved hvad der skal ske. De to ældste børn efterspørger "okker gokker" og de yngste sidder klar til at lave fagter. Den voksne tæller til tre sammen med børnene, hvorefter den voksne sætter sangen i gang og børnene selv fortsætter sang og fagter.

Praksisfortælling fra børnehaven:

Vi arbejder med rimord dagligt inden frokost.

Inden frokost øver vi rimord med børnene. Den voksne siger "Nu skal vi rime! Hvad rimer på KAT?". Halvdelen af børnene rækker en hånd i vejret. Den voksne siger til børnene, at de først skal række hånden op, når de har fundet et nyt ord, der rimer. En af drengene siger "SMAT". Den voksne spørger de andre børn, om det rimer. "Ja!" siger børnene og den voksne forklarer, at smat f.eks. kan være, når man går i mudder. En pige siger "PAT", og den voksne spørger alle, om det rimer. Det gør det. Vi går videre til næste ord. "Hvad rimer på "VAND?", spørger den voksne. "FAND", siger en dreng. Den voksne siger, det er et fjolle ord, som rimer, men at det ikke er et rigtigt ord. "SPAND", siger en af drengene. "SAND", siger en anden. Den voksne gentager alle tre ord. De voksne vil gerne have børnene til at finde på flere ord. For at lede deres opmærksomhed mod ordet "mand" siger de voksne til børnene at "Vi er damer" – og hvad er jeres far så? "En dreng!", siger den ene dreng, mens 3 andre børn siger "MAND". Der kommer flere ord på, som "KAN" og der bliver lidt uro. En af pigerne siger "TAND", men der er ingen børn, der hører det og pigen glemmer, at hun har sagt tand, pga. uroen. De voksne griber hende i situationen og pigen sidder med et par fingre i munden. Den ene voksne spørger, hvad det er, pigen har i munden. Pigen lyser op i et smil og siger "TAND".

I Alkereden har vi fokus på aktiviteter og rutiner, der bruges i dagligdagen, så der skabes genkendelighed/en rød tråd gennem hele huset. (Fra vuggestue til børnehave). For begge mål er følgende:

- Sprog kommer til udtryk gennem hele dagen, ude og inde, både ved planlagte aktiviteter og vores rutiner.
- Vi har dialogisk læsning som en fast aktivitet i både vuggestue og børnehave. Derudover arbejder vi med "Barnets bedste bøger" i hverdagen, men også som sprogposer i vuggestuen, som forældre kan låne med hjem.

- Sang og sanglege understøtter sprog og kommunikation i hverdagen.
- Leg er en vigtig øvebane for børnenes verbale og nonverbale kommunikation, ordforråd og sætninger.
- Faste rammer, gentagelser, øjenkontakt, nærvær samt være nysgerrige på, hvad børnene fortæller (den narrative fortælling)
- Samtaler, spørgsmål, historiefortællinger, leg med sproget og sætte ord på børnenes fortællinger.
- Børnene øves i at modtage og udføre fælles beskeder i forum.
- Voksne italesætter alt dét, de gør og dét børnene gør for at udfordre og udvikle børnenes ordforråd og sprogforståelse.
- Vi skriver tekst eller små historier til børnenes tegninger, gerne under børnenes egen "tekst".
- Vi lægger vægt på lege-skrivning.

Andre temaer, der er i spil i alle 4 praksisfortællinger, er f.eks.:

Alsidig personlig udvikling:

- Vug: Børnene lærer en sang. Lærer at holde fokus.
- Bh: Pigen lærer betydningen af ordet "rødspætte".

Social udvikling:

- Vug: Børnene lærer at sidde sammen og holde hinanden i hænderne. Være fælles om noget.
- Bh: Børnene øver sig i at vente på tur og stå i kø.

Kultur, æstetik og fællesskab:

- Vug: Fælles aktivitet. Lærer at synge i fællesskab. Læse eventyr.
- Bh: Fælles aktivitet. Lærer at rime og byde ind med ord, der rimer. Lærer at der også findes vrøvl ord.

Krop, sanser og bevægelse:

- Vug: Koordinering af bevægelser. Sanser hinanden ved at holde hinanden i hænderne. Lave fagter til "okker gokker". Lege et eventyr.
- Bh: Fokus på tand/krop.

Natur, udeliv og science:

- Vug: Båden vipper – hvor langt kan kroppen gå tilbage uden at vælte. Båd/vippe/falde ud.
- Bh: Dialog om, hvad en rødspætte er og hvor den lever.

Vi kommer også omkring det fælles pædagogiske grundlag:

Dannelse og børneperspektiv:

- Vug og bh: Alle tages alvorligt, bliver set og hørt. Alle føler sig betydningsfulde. Den voksne ser alle og alle får en plads. Børnene inviteres til at være aktivt deltagende.

Leg:

- Vug: Sanglege og eventyr. Børnene vil kunne tage legene med videre og lege dem andre steder.
- Bh: Børnene knækker koden til at rime ud fra en legende tilgang. Der er "rigtige" ord og fjerne/vrøvl ord.

Læring:

- Vug og bh: Læring gennem planlagt aktivitet. Lærer at samarbejde. At huske detaljer og lære nye ord.

Børnefællesskaber:

- Vug og bh: Være sammen med andre om en aktivitet.

KØGE KOMMUNE

Pædagogisk læringsmiljø:

- Vug og bh: Aktiviteten var vokseninitieret – men alle var eller blev trygge ved sanglegen. Aktiviteten kan bruges over det hele, inde og ude.

Forældresamarbejde:

- Vug og bh: Billeddokumentation på Aula. Fortælle forældrene, at vi har sunget. De kan få sangen med hjem eller kigge på Aula.

Børn i udsatte situationer:

- Vug og bh: Alle – trods forskelligheder – mestrede opgaverne.

Sammenhænge:

- Vug: Børnene bliver bedre til at tro på sig selv – gøres klar til nye udfordringer. Børnene er deltagende og lærer af det. Koncentrerer sig.
- Bh: Koncentrere sig/lytte/sidde stille – klar til skolestart.

Barnesyn:

- Vug og bh: Alle børn har værdi i sig selv – der er plads til alle. Medskaber af egen læring.

Krop, sanser og bevægelse

”Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel.

Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relationsdannelse udgår fra kroppen”.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 42-43

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø udviklingen af børnenes krop, sanser og bevægelse?

Hvordan understøtter Alkereden pædagogisk mål 1 for ”Krop, sanser og bevægelse”?

- Børnene får erfaringer med, hvordan de kan bruge deres kroppe indenfor forskellige discipliner samt hvad deres kroppe er i stand til.
- Du udfordres og guides til at bruge kroppen både i kendte og ukendte motoriske øvelser, men også på forskellige underlag (inde/ude, hårdt/blødt underlag, op/ned ad bakke, i skolens gymnastiksal/i skoven osv.).

Praksisfortælling fra vuggestuen:

En pige på 8 mdr. sidder på badeværelsesgulvet. Pigen hiver i sine strømper, som er lange. Pigen begynder at græde og hiver fortsat i strømpen. Strømpen glider mere og mere af foden og pigen stopper med at græde. En voksen er ved at skifte ble på et andet barn. Den voksne kigger ned på pigen og smiler. Pigen hiver videre i den lange strømpe, og pludselig ryger strømpen af. Pigen tager strømpen op i strakt arm og den voksne siger: ”Flot, nu kom strømpen af”. Pigen begynder straks at prøve med den anden strømpe.

Praksisfortælling fra børnehaven:

Vi bruger ugentligt gymnastiksalen på skolen. En dag skal en gruppe børn på ca. 4 år med i gymnastiksalen. De voksne finder redskaberne frem og den samme, genkendelige redskabsbane sættes op, hvor børnene skal bruge deres grovmotorik. Et barn er specielt udfordret og står lidt på sidelinjen og kigger. Pædagogen iagttager barnet og efter barnet har set aktiviteten lidt an, går den voksne hen og byder barnet med i legen. Vi øver den samme bane gentagende gange og ser til sidst at alle børn mestrer banen uden problemer.

Hvordan understøtter Alkereden pædagogisk mål 2 for "Krop, sanser og bevægelse"?

- Igennem de forskellige discipliner, som er udformet som leg, oplever børnene glæde i at bevæge sig og bruge deres kroppe. Derudover lærer de nye aktiviteter og hvordan, de kan bruge deres kroppe på nye og anderledes måder.
- Alle aktiviteterne er tilrettelagt ud fra barnets nærmeste udviklingszone.

Praksisfortælling fra vuggestuen:

En dreng på 1 år er begyndt at gå og kravle op. (I vuggestuen har vi besluttet, at alle børn, som går, skal øve sig i at sidde uden bøjle i en højstol). Drengen går hen til højstolen og løfter sit højre ben op til fodstøtten, mens han holder fast i sædet. Han kan ikke nå med benet og klynker. En voksen kommer ham til undsætning og spørger, om han har brug for hjælp. Drengen grynter bekræftende. Drengen løfter igen sit ben op til højstolens fodstøtte. Her støtter den voksne drengens ben og viser ham hvor han skal placere sit knæ og arme. Derefter får drengen trukket sig selv op på stolen og skal nu vende sig rundt i sædet uden at falde ned.

Praksisfortælling fra børnehaven:

En 3–6-årig børnehavegruppe er i maj måned en tur i skoven, hvor der også er en å med lav vandstand. Vejret er lunt. Børnene spørger de voksne, om vandet er koldt eller varmt. De voksne svarer: "Lad os mærke efter. Er der nogen, der har lyst?". Dem der har lyst, tager sko og strømper af. På vejen ned til åen mærker børn og voksne skovbunden, hvor der er mos, grankogler og agern. Vandet i åen er meget koldt.

I Alkereden har vi fokus på aktiviteter og rutiner, der bruges i dagligdagen, så der skabes genkendelighed/en rød tråd gennem hele huset. (Fra vuggestue til børnehave). For begge mål er følgende:

- Vi har fokus på motorik og rytmik.
- Vi har OL-uge og TRASMO-uger/dage.
- Vi laver Hoppeline (børnehaven).
- Vi låner skolens gymnastiksal og deres redskaber.
- Vi afspærrer vores parkeringsplads og kører scooterræs og cykelløb.
- Igennem aktiviteterne styrkes børnenes kognitive proces omkring, hvad de kan og ikke kan. Herved bliver børnene bevidste om deres livsduelighed, og de kan også mestre empati overfor hinanden og hjælpe hinanden.
- Vi styrker børnenes sanser gennem tryk og massage, sanser-lege ude og inde med hænder og fødder, men også smags- og lugtesans.
- Vi følger børnenes spor.
- Dialogisk læsning og tema om kroppen og hvad den kan bruges til.
- Sanglege og dans, hvor børnene skal bevæge sig på forskellige måder, både inde og ude.

Andre temaer, der er i spil i alle 4 praksisfortællinger, er f.eks.:

Alsidig personlig udvikling:

- Vug: Pigen øver sig i at tage strømper af selv. Drengen øver sig i selv at kravle op på stolen.
- Bh: Et barn udfordrer sig selv på redskabsbanen i gymnastiksalen og mestrer opgaven efter flere gentagelser. Børnene mærker skovbunden med bare tæer og mærker efter, om vandet i åen er koldt eller varmt.

Social udvikling:

- Vug: Den voksne hjælper drengen med at kravle op på stolen.
- Bh: Børnene får erfaringer med at bruge deres kroppe i gymnastiksalen, spejler sig i hinanden.

Kommunikation og sprog:

- Vug: Den voksne understøtter børnenes nonverbale sprog og sætter ord på.
- Bh: Dialog omkring koldt/varmt vand og om at mærke/sanse skovbunden med bare tæer.

Kultur, æstetik og fællesskab:

- Vug: Den voksne understøtter drengens motoriske udvikling. I fællesskab får drengen trukket sig selv op på stolen.
- Bh: Fælles aktivitet i gymnastiksalen og fælles tur i skoven. Der er en kultur i Alkereden – at mellemgruppen i børnehaven tager i gymnastiksalen.

Natur, udeliv og science:

- Vug: Pigen og drengen udforsker og afprøver, hvad de kan (tage strømper af og kravle op på stolen selv).
- Bh: Udforskende og eksperimenterende tilgang i forhold til koldt/varmt, blødt/hårdt osv. I gymnastiksalen udfordres børnene motorisk.

Vi kommer også omkring det fælles pædagogiske grundlag:

Dannelse og børneperspektiv:

- Vug og bh: Alle tages alvorligt, bliver set og hørt. Alle føler sig betydningsfulde. Den voksne ser alle og alle får en plads. Børnene inviteres til at være aktivt deltagende.

Leg:

- Vug: Pigen øver sig i at tage strømperne af. Da det lykkes og hun får anerkendelse af pædagogen bliver sjovere og derved en leg at tage den anden af også.
- Bh: Aktiviteterne i gymnastiksalen og skoven har en legende tilgang.

Læring:

- Vug: Læring finder sted gennem guidning fra den voksne.
- Bh: Læring gennem planlagt aktivitet. Lære betydningen af koldt/varmt, blødt/hårdt.

Børnefællesskaber:

- Vug: Være tryk i fællesskab med andre.
- Bh: Være sammen med andre om en aktivitet.

Pædagogisk læringsmiljø:

- Vug: Læring finder sted hele dagen, både når man skal have tøj af og på og når man skal lære at kravle op på en stol.
- Bh: Aktiviteten var vokseninitieret – men alle var eller blev trygge ved sanglegen ved redskabsbanen i gymnastiksalen. Skoven som læringsmiljø.

Forældresamarbejde:

- Vug og bh: Billeddokumentation på Aula. Fortælle forældrene, hvad vi har lavet i dag.

Børn i udsatte situationer:

- Vug og bh: Alle – trods forskelligheder – mestrede opgaverne.

Sammenhænge:

- Vug: Børnene bliver mere og mere selvhjulpne.

KØGE KOMMUNE

- Bh: Børnene bliver bedre til at tro på sig selv – gøres klar til nye udfordringer. Børnene er deltagende og lærer af gentagelser.

Barnesyn:

- Vug og bh: Alle børn har værdi i sig selv – der er plads til alle. Medskaber af egen læring.

Natur, udeliv og science

"Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension.

Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også grundlag for arbejdet med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 44-45

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

4. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
5. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med natur, udeliv og science?

Hvordan understøtter Alkereden pædagogisk mål 1 for "Natur, udeliv og science"?

- I skoven og på vores legeplads får børnene erfaringer med både natur og leg. Det er her, de udvikler deres naturlige nysgerrighed.
- De voksne understøtter børnenes nysgerrighed.
- Små aktiviteter og undersøgende tilgang skaber læring i uderummet.

Praksisfortælling fra vuggestuen:

En gruppe på 4 børn i alderen 2,5 år er på tur med en pædagog til boldbanerne. Gruppen har medbragt en bold og taler på vejen om, hvordan de kan spille med bolden henne på banerne.

Lige før gruppen ankommer, ser et af børnene et stykke plastik i græsset. Barnet samler plastikken op og siger at det er skrald og at det skal smides ud. Da der ikke er nogen skraldespand i nærheden, finder pædagogen en plastikpose i sin rygsæk, som barnet kan gemme skraldet i indtil de kommer tilbage til vuggestuen. De 3 resterende børn vil også gerne have en plastikpose, som de kan samle skrald i, men pædagogen har desværre kun taget to poser med. Børnene begynder at råbe ad hinanden og hive i de to poser. Pædagogen samler poserne og fortæller børnene, at der er to poser, som de skal deles om. Med kendskab til børnenes interne dynamikker, foreslår pædagogen, hvordan de to og to kan hjælpes ad om at finde mere skrald. I hvert makkerpar er der to opgaver. Et af børnene har til opgave at samle skraldet op, mens det andet barn har til opgave at holde posen åben, så skraldet kan komme derned.

Denne rollefordeling godtager børnene, og de begynder meget ivrigt at søge efter skrald i græsset. Børnene brugte hele turen på at finde skrald og glemte derfor alt om bolden, der var medbragt. På vejen hjem talte gruppen om, hvordan børnene både havde hjulpet hinanden og naturen samt hvorhenne i vuggestuen der var placeret en skraldespand, som de fyldte poser kunne komme i.

Praksisfortælling fra børnehaven:

Når vi laver julegaver, tager vi så vidt muligt udgangspunkt i vores profil, som er natur og science.

Alle julegaver, vi laver, er fra naturen. Det ene år fandt vi ud af, at der var store ler-depoter i den ene skov. Vi gik ned sammen med børnene og gravede leret op. Børnene rullede kugler af leret og hjalp til med at brænde dem. Derefter smurte børnene fedt på alle kuglerne, så sod ikke smittede af. Børnene valgte selv, om de ville lave halskæder eller armbånd af de brændte ler kugler. Børnene satte selv kugler på lædersnor og pakkede gaverne ind. Det gav børnene et unikt indblik i, hvor ler kommer fra og hvordan det ændres i farve og hårdhed, når det brændes.

Hvordan understøtter Alkereden pædagogisk mål 2 for "Natur, udeliv og science"?

- Alkereden har naturprofil og sammen med de voksne oplever og taler børnene om flora, fauna og årstiderne. Naturen er en stor del af vores hverdag, både ude og inde, og vi deltager i Friluftsrådets grønne mærkningsordning "Grønne Spirer".
- Vi arbejder med matematisk forståelse ved f.eks. at undersøge, hvor mange forskellige grantræer, der findes, eller om det er musen, spætten eller egernet, der har spist de afgnavede kogler, vi har fundet på vores tur.
- Vi arbejder med vores sanser, når vi "smager på naturen" og f.eks. laver pesto og gransalt.

Praksisfortælling fra vuggestuen:

2 voksne og 8 børn er gået en tur til Byskoven (gyngeskoven). Nede ved grantræerne drejer vi ind mellem grænerne og går under, over og udenom grenene og stammerne for at komme frem til grøften.

Nede i grøften er der tørt og fyldt med blade. Vi skal over på den anden side til en lysning. Alle børn kravler, glider eller rutsjer ned i grøften. Nogle af børnene kravler op igen ad den anden grøfteside. Andre bruger rødder eller grene, som sidder fast i grøftesiden til at trække sig op. Et enkelt barn er tilbage i grøften og har svært ved at komme op ved egen hjælp, selv ved guidning fra den voksne i grøften. Et par børn står og venter på kanten på deres ven. Den voksne spørger "hvordan kan vi hjælpe vores ven op? Er der noget vi kan bruge?". Børnene taler lidt frem og tilbage om hvad de kan gøre eller bruge. Der bliver foreslået at trække vennen op med en pind.

Et barn finder en lille tynd pind og rækker den ned mod sin ven. Den er for kort. Et andet barn kommer med en længere, men lige så tynd gren. Den knækker under forsøget med at hjælpe vennen op. Det første barn får baksat en lang tyk kæp hen til grøften og stikker den ned til barnet i grøften. Barnet kan ikke selv komme op ved at hive sig op ad kæppen. De 2 børn på kanten begynder sammen at trække i kæppen og op kommer sidste mand ved at holde fast med hænderne i kæppen og bruge fødderne til at hjælpe.

På tilbageturen ved børnene hvordan de skal hjælpe, og de finder en passende kæp og hjælper deres ven op.

Praksisfortælling fra børnehaven:

I Alkereden har vi besluttet at etablere en køkkenhave.

I vores køkkenhave lærer børnene om, hvad årstiderne bringer, men også hvilken virkning, de selv har på naturen. Vi har en masse forskellige bær, som kommer på forskellige tidspunkter af året, hvilket giver børnene en forståelse af skiftende årstider. Blomstringen i foråret og bær om sommeren og efteråret (hindbær), hjælper børnene med at huske. Børnenes egen påvirkning sker, når vi sår ærter. De vokser hurtigt fra "frø" til plante. Derfor glemmer børnene ikke, at de lige har sået, da udviklingen sker hurtigt.

Praksisfortælling: Det var tid til at så ærter. Fem børn gik med en voksen ind i køkkenhaven. Inden da, havde de i fællesskab fundet vandkande og rive frem, og alle blev bedt om at finde en pind, til at lave en rille i jorden med. Børnene løb ud efter pinde og den voksne viste dem, hvordan de skulle lave en lille rende i jorden i højbedet. Heri skulle ærterne lægges. Derefter blev der forsigtigt revet med riven og ærterne blev dækket til. Børnene satte en lille pind ud for deres række og jorden blev vandet.

Den næste uges tid, gik gruppen dagligt ind i køkkenhaven for at se, om ærterne var kommet op. Hvis jorden var meget tør, fik den vand. Halvanden uge efter, var de små nye ærteplanter kommet op. "Er det også en ærteplante?", spurgte en af drengene, mens han pegede på en plante i højbedet ved siden af. Den voksne fortalte, at det var et lille egetræ og spurgte, om de kunne huske, de havde samlet agern i efteråret. Det kunne de godt. Hvis man lægger et agern i jorden, vokser der et lille egetræ frem, fortalte den voksne og gravede forsigtigt træet op. På roden sad det gamle agern stadig, og det lille træ blev plantet et andet sted på legepladsen. Den voksne aftale med børnene, at de næste dag skulle se, om der var små urtepotter nok, så alle der havde lyst, kunne finde agern til at plante. Hvis vi er heldige, vil alle kunne få et lille træ med hjem til haven.

I Alkereden har vi fokus på aktiviteter og rutiner, der bruges i dagligdagen, så der skabes genkendelighed/en rød tråd gennem hele huset. (Fra vuggestue til børnehave). For begge mål er følgende:

- Natur, udeliv og science giver børnene mulighed for at udforske sig selv, det skaber nysgerrighed og lyst til at udforske og eksperimentere generelt. Vi undersøger tingene sammen og finder svaret sammen. Vi tager tit på (skov)tur og udforsker naturen.
- På Alkeredens legepladser har vi gynger, rutsjebaner, skov og krat, legehuse, klatretårne, små og store bakker, græs og jord, køkkenhave/sansehave, frugttræer, træværksted, brændehus (hvor vi saver brænde), bålplads og flytbare bålfade. Alt sammen giver plads til sansning, bevægelse, fantasi, kreativitet og legeomuligheder, som gælder alle børnene i både vuggestue og børnehave.
- Vi bruger vores nærmiljø og udforsker områderne året rundt (legepladser, fællesareal med gadekær og frugttræer samt skolens legeplads).
- Vi graver render i sandkassen og laver vandbaner, og vi bruger tagrender, så børnene kan lave små skibe, som de kan sejle med.
- Vi har haft en døde-kasse, hvor vi følger med i forrådnelsesprocessen på de døde dyr, vi har fundet enten på legepladsen eller på tur.
- Vi laver vendespil ud af naturens materialer.
- Vi tegner skyggedyr på papir, hvor vi bruger solen og snakker om vores egne og legetøjets skygger, når vi er ude i solen.
- Vi samler sten og maler på dem, og vi saver små skiver af grene, som vi også maler på. Både sten og træskiver lægges i vores skattekasse og anvendes til fødselsdagsgaver.
- Vi planter blomster i vores bede og sår grøntsager i køkkenhaven.
- Vi laver små nye træer. Sætter agern, bog og kastanjer i jord i urtepotter.
- Vi samler affald (med storebørnsgruppen).
- Vi laver "Bag for en sag" og arbejder med "Grønne Spirer".
- Vi sår sommerblomster til insekterne og laver insekthoteller. Vi gemmer frø fra blomsterne, så vi har frø til året efter.
- Træværksted. Vi arbejder primært med træ fra naturen eller genbrugsmaterialer.
- Vi brænder pinde/grene af og børnene får lov til at stikke pinde ind i bålet og følge med i, hvad der sker og hvordan pinden ser ud, når der er eller har været ild i den.
- Børnene får lov til at smide/lægge pinde på bålet.

Andre temaer, der er i spil i alle 4 praksisfortællinger, er f.eks.:

Alsidig personlig udvikling:

- Vug: Børnene samler skrald og lærer om natur og miljø. Børnene udfordrer sig selv motorisk.
- Bh: Børnene lærer om ler og hvad det kan bruges til. Udfordrer sig finmotorisk. Lærer om årets gang, ærter og agern.

Social udvikling:

- Vug: Børnene lærer at samarbejde og være fælles om en aktivitet. Hjælper en ven op fra grøften ved at bruge en lang gren.
- Bh: Børnene er fælles om at grave ler op. De hjælper hinanden med at finde de ting, der skal bruges i køkkenhaven.

Kommunikation og sprog:

- Vug: Dialog om natur og miljø. Dialog om hvordan man kan hjælpe en ven op fra grøften.
- Bh: Dialog om ler, der trilles til kugler, brændes og bliver til perler. Dialog i køkkenhaven om såning af ærter og turtagninger i dialog omkring agern og nye, små egetræer.

Kultur, æstetik og fællesskab:

- Vug: Fælles aktivitet og fælles tur. Samarbejde og hjælpe hinanden.
- Bh: Fælles aktivitet – lave julegaver og så ærter i køkkenhaven. Æstetik i forhold til kunst (brænde perler til smykker).

Krop, sanser og bevægelse:

- Vug: Koordinering af bevægelser. Udfordre kroppen ved at kravle op og ned ad grøften.
- Bh: Bruge kroppen fysisk ved at grave ler op. Løbe efter pinde og vande de ny såede ærter.

Vi kommer også omkring det fælles pædagogiske grundlag:

Dannelse og børneperspektiv:

- Vug og bh: Alle tages alvorligt, bliver set og hørt. Alle føler sig betydningsfulde. Den voksne ser alle, og alle får en plads. Børnene inviteres til at være aktivt deltagende.

Leg:

- Vug: Børnene udfordrer sig motorisk – ved at rutsje ned ad grøfttekanten.
- Bh: Både ler-kugler og køkkenhave tilgås med en legende og udforskende tilgang.

Læring:

- Vug og bh: Læring gennem planlagt aktivitet. Læring ved at følge barnets spor. Lærer at samarbejde. Lærer nye ord og begreber.

Børnefællesskaber:

- Vug og bh: Være sammen med andre om en aktivitet.

Pædagogisk læringsmiljø:

- Vug: Uderummet som læringsmiljø. Følge barnets spor. Aktiviteterne kan gentages.
- Bh: Aktiviteten var vokseninitieret – men alle deltog. Følge barnets spor.

Forældresamarbejde:

- Vug og bh: Billeddokumentation på Aula. Fortælle forældrene, hvad vi har lavet. Opfordre forældrene til at samle skrald med deres børn, når de går tur – følge op på påbegyndt læring.

Børn i udsatte situationer:

- Vug og bh: Alle – trods forskelligheder – mestrede opgaverne.

Sammenhænge:

- Vug: Børnene bliver bedre til at tro på sig selv – gøres klar til nye udfordringer. Børnene er deltagende og lærer af det. Koncentrerer sig og samarbejder.
- Bh: Koncentrere sig, lytter og er nysgerrige. Får kendskab til nye ting.

Barnesyn:

- Vug og bh: Alle børn har værdi i sig selv – der er plads til alle. Medskaber af egen læring. Følge barnets spor. Udgangspunkt i et børneperspektiv.

Kultur, æstetik og fællesskab

“Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet. Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 46-47

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med kultur, æstetik og fællesskab?

Hvordan understøtter Alkereden pædagogisk mål 1 for “Kultur, æstetik og fællesskab”?

- Der er plads til alle børn og der er rum til at være nysgerrig, kreativ og undersøgende.
- Alle bliver set, hørt og taget alvorligt. De voksne er anerkendende over for, om børnene vil deltage i en aktivitet eller ej.
- De voksne tager udgangspunkt i barnets nærmeste udviklingszone, og barnet møder nye sider af sig selv og de andre børn.

Praksisfortælling fra vuggestuen:

Et uroligt barn, som trængte til en lille pause fra gulvet, kom op at sidde ved et bord. Der kom yderligere tre børn, der ville være med. Den voksne fandt træbrikkerne med “De tre bukke bruse” frem og børnene sad og legede med brikkerne. Den voksne fortalte børnene om de tre bukke bruse. Nogle af børnene sad og bankede klodserne ned i bordet, så den voksne tog et tæppe, som blev lagt på som en dug. Det dæmpede lyden. Den voksne fortalte børnene, hvilke brikker der var den lille bukke bruse, mellemste bukke bruse og den store bukke bruse. Den voksne fortæller historien kort og børnene styrer brikkerne lidt. Enkelte brikker bliver puttet i munden, mens den voksne læser. De talte om broen og om søen.

Praksisfortælling fra børnehaven:

De 9 ældste børn fra gruppen med de kommende skolebørn var samlet, fordi der skulle arbejdes videre med temaet “anatom”. Først blev der leget flaskehalsen peger på, for at finde dét barn, som skulle klistres ind i gule sedler. Herved blev kroppens dele benævnt. Bagefter skulle vi tale om den indvendige del af kroppen og vi startede

med hjerte og lunger. Efter at børnene havde fortalt, hvad disse organer bruges til og hvor i kroppen, de er placeret, fortalte pædagogen om flere funktioner. Herefter skulle børnene tegne hjerte og lunger – ud fra en kopieret side. Flere af børnene sagde: "det kan jeg ikke", men den voksne sagde, at de skulle prøve, så godt de kunne. Der var ikke nogen tegninger, der var rigtige og/eller forkerte.

Det ene bord tegnede hjertet og det andet bord lungerne. Dog fangede opgaven børnene, så alle fik tegnet begge dele. En af drengene sagde til én af pigerne, som var meget stolt over sit hjerte: "Dét er ikke et hjerte!", men den voksne viste og fortalte drengen, at der er mange måder at tegne et hjerte på, og at der ikke er noget, der er rigtigt eller forkert. Der var plads til alle.

Praksisfortælling 2:

En gruppe børn i alderen 3 – 4 år og en voksen læser bogen "Sneugleungen Ulla". Den voksne bruger bogen som dialogisk læsning. Børnene og den voksne beslutter at lave sneugleunger. Vi googler billeder af sneugleunger for at finde ud af, hvordan sådan en kunne se ud. Vi finder et billede, hvor der er brugt fyrkogler og vat som uglekrop. Vi beslutter, at vi skal på tur i Algestrup for at finde fyrkogler til vores ugler. Vi finder kogler og fylder dem med vat, så de bliver hvide og vattet ligner dun. Derefter limer vi øjne på, og vi klipper næb ud af pap, som også limes på. Uglerne bliver limet på en papskive, som børnene selv klipper, og derefter udstiller vi uglerne i vores glasskab på gangen, så forældrene kan se dem.

Hvordan understøtter Alkereden pædagogisk mål 2 for "Kultur, æstetik og fællesskab"?

- Vi deler børnene op i små grupper og de bliver præsenteret for forskellige værksteder med forskellige materialer.
- Alle får lov til at udtrykke sig kreativt på hver deres måde. Der er ikke noget, der er rigtigt eller forkert og vi lægger vægt på, at børnene selv har lavet det.
- Til f.eks. fastelavn vækker børnenes udklædning deres nysgerrighed og fantasi, som udvikler deres kreative leg. Legen udvikles også, når børnene har lavet sværd eller bilnøgler i træværkstedet.

Praksisfortælling fra vuggestue:

En pædagogisk planlagt aktivitet i vuggestuen.

En gruppe børn sad og skulle lave papmache og ikke alle var trygge ved/begejstrede for at røre ved tapetklistret. Specielt en dreng var ret tilbageholden, men den voksne gav ham lov til, stille og rolig at sidde og kigge på de andre børn, som gik i gang. Ganske langsomt blev han herved nysgerrig på at prøve – så han virkede nu klar til at deltage i aktiviteten og han sad til sidst med fingrene nede i papmacheen. Man kunne se på ham, at han godt kunne lide det alligevel og syntes, det var sjovt.

Praksisfortælling fra børnehave:

Alle 18 børn i storebørns gruppen var samlet i SFO'ens kreative værksted. Vi skulle i gang med at lave glaslygter. Der skulle limes bitte små stykker silkepapir på glas med lim lak. Børnene valgte selv farver og glas. Det var lidt svært at rive silkepapiret i små stykker, men alle var dybt koncentrerede. Nogen børn limede meget papir på, andre kun lidt. En af drengene, som i starten ikke havde lyst til at lave et lytglas, syntes det var sjovt. Han havde valgt blå nuancer. Han limede forholdsvis store stykker silkepapir på og lige pludselig grinede han højt. "Se!", sagde han. "Jeg har lavet et græskar". Han var meget stolt. Han havde limet øjne, næse og mund på sit glas, og havde lavet et lyseblåt græskar. Drengen koncentrerede sig fortsat og blev færdig med sit lytglas.

I Alkereden har vi fokus på aktiviteter og rutiner, der bruges i dagligdagen, så der skabes genkendelighed/en rød tråd gennem hele huset. (Fra vuggestue til børnehave). For begge mål er følgende:

- Kun fantasien sætter grænser og børnene lærer, at man kan bruge naturmaterialer til udsmykning eller til at skabe flotte ting/projekter.

- Børnene omsætter deres indtryk til udtryk og lærer at lave deres egne historiefortællinger ved at snakke om deres tegninger og lignende.
- Vi afholder fastelavn og slår katten af tønden og vi taler om, hvorfor vi gør det.
- Vi har brobygning med vuggestuebørnene, inden de starter i børnehave, som vi har det med de ældste, der skal starte i skole. Dette indikerer en ny begyndelse.
- Alkereden afholder fælles afslutning for de kommende skolebørn.
- Vi fejrer Skt. Hans, hvor vi brænder heks af og synger fællessang.
- Vi holder påskefrokost, hvor vi smager på den karse, vi har sået.
- Vi forbereder jul, laver julegaver, synger julesange, læser julehistorier og skriver breve til julemanden.
- Vi holder juletræsfest, hvor forældre og søskende er velkomne. Der er der juleværksteder, hvor der laves f.eks. juledekorationer og males lygteglas. Det store juletræ på legepladsen bliver tændt og vi går rundt om juletræet alle sammen og synger julesange.
- Vi besøger det lokale bibliotek.
- De kreative ting børnene laver i dagligdagen, bruges til at pynte op i Alkereden, inden børnene får det med hjem.
- Vi afholder "Plant en Bedste", hvor bedsteforældre kommer på besøg og tager en blomst med, som de sammen med deres barnebarn kan sætte i et af bedene. Børnene husker gennem sommeren, hvilken plante, de har haft med. (Det kan også være en tomatplante, krydderurt eller blomsterfrø).

Andre temaer, der er i spil i alle 4 praksisfortællinger, er f.eks.:

Alsided personlig udvikling:

- Vug: Børnene lytter til historien om "De tre Bukke Bruse". Mærker og smager på figurerne. Børnene udfordrer hver især deres sanser og leger med papmache.
- Bh: Børnene bliver bevidste om, at det er okay, at de samme tegnede ting ikke er ens. At der er plads til forskelligheder. At gå til en opgave og måske ikke helt have lyst – til at synes, det er sjovt.

Social udvikling:

- Vug: Fælles om aktiviteter. Observerer hinanden og finder ud af at tapetklister ikke er 'farligt'.
- Bh: Børnene hjælper hinanden, mens de tegner. De rækker hinanden silkepapir.

Kommunikation og sprog:

- Vug: Dialogisk læsning.
- Bh: Alle taler sammen, mens de tegner. Der er turtagninger og dialog om hjerte og lunger. Dialog om valg af farver og papirets mønstre, når det er limet på.

Krop, sanser og bevægelse:

- Vug: Børnene udfordrer deres sanser ved at lege med papmache.
- Bh: Tema om anatomi, kroppens opbygning og funktion. Finmotorik – rive små stykker ud, sætte på og lime.

Natur, udeliv og science:

- Vug: Eksperimenterende tilgang i legen med papmache.
- Bh: Børnenes nysgerrighed har en undersøgende tilgang i forhold til organernes funktion. Eksperimenterende tilgang.

Vi kommer også omkring det fælles pædagogiske grundlag:

Dannelse og børneperspektiv:

- Vug og bh: Alle tages alvorligt, bliver set og hørt. Børnene inviteres til at være aktivt deltagende.

Leg:

- Vug: Lege med figurerne til "De tre Bukke Bruse".
- Bh: Legende tilgang til emnet. "Flaskehalsen peger på" og klistre gule sedler på hinanden.

Læring:

- Vug: Læring gennem planlagt aktivitet.
- Bh: Afprøvning af materialer/kreativitet. Læring gennem planlagt aktivitet og arbejdet med tema om kroppen.

Børnefællesskaber:

- Vug: Børnene er fælles om en aktivitet.
- Bh: Børnene er fælles om at sætte sedler på – og tage dem af igen. Relationer og venskaber er tydelige i forhold til deltagelse.

Pædagogisk læringsmiljø:

- Vug: Det pædagogiske læringsmiljø ændres løbende i forhold til børnenes behov.
- Bh: Aktiviteten var vokseninitieret – men alle var eller blev trygge ved opgaven. Nyt læringsmiljø, SFO'ens lokale lånes.

Forældresamarbejde:

- Vug: Billeddokumentation på Aula.
- Bh: Billeddokumentation på Aula. Lygteglassene kommer med hjem. Uglerne bliver udstillet i glasskabet, så forældrene kan se dem.

Børn i udsatte situationer:

- Vug og bh: Alle – trods forskelligheder – mestrede opgaven. Alle inkluderes i fællesskabet med respekt for det enkelte barn.

Sammenhænge:

- Vug: Børnene får erfaring med og afprøver nye ting.
- Bh: Børnenes selvværd styrkes og understøttes. De gøres klar til nye udfordringer, inden skolestart.

Barnesyn:

- Vug og bh: Alle børn har værdi i sig selv – der er plads til alle. Medskaber af egen læring. (Se hvad jeg kan – selvom jeg ikke havde så meget lyst til at være med).

Evalueringskultur

“Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at etablere en evalueringskultur i dagtilbuddet, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø.

Lederen er ansvarlig for, at arbejdet med den pædagogiske læreplan evalueres mindst hvert andet år med henblik på at udvikle arbejdet. Evalueringen skal tage udgangspunkt i de pædagogiske mål og herunder en vurdering af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Evalueringen skal offentliggøres.

Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at sikre en løbende pædagogisk dokumentation af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Den pædagogiske dokumentation skal indgå i evalueringen.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 50-51

Det er ikke et lovkrav at beskrive dagtilbuddets dokumentations- og evalueringspraksis i den pædagogiske læreplan, men det kan være en fordel i udarbejdelsen af læreplanen at forholde sig til den løbende opfølgning og evaluering af indholdet i læreplanen.

Hvordan skaber vi en evalueringskultur, som udvikler og kvalificerer vores pædagogiske læringsmiljø? Det vil sige, hvordan dokumenterer og evaluerer vi løbende vores pædagogiske arbejde, herunder sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og de tolv pædagogiske mål?

Vi har fokus på, at den dokumentation vi indsamler danner grundlag for justeringer i vores læringsmiljøer, så vi hele tiden er bevidste om, hvad børn møder hos os og sammenhængen til de mål der stilles for børnegruppens læring.

Som dokumentation i implementeringen af den styrkede pædagogiske læreplan arbejder vi med SMTTE-modellen. Desuden vil vi fremover skrive handleplan på alle børn, dette for at synliggøre, hvad vi har fokus på i forbindelse med det enkelte barns udvikling samt opfølgning herpå. Arbejdet med SMTTE vil afspejle børnenes og vores perspektiver på læringsmiljøet. I arbejdet med pædagogisk handleplan på hvert enkelt barn tilføres forældrenes perspektiver læringsmiljøet, da det er i samarbejde med forældrene, at der udarbejdes handleplan – og denne evalueres.

I hverdagen bruger vi billeddokumentation, som vi lægger ud på Aula. Dokumentationen indeholder også børnenes fortællinger og stemninger.

Derudover laver vi børneinterviews.

Vi har besluttet at afprøve selvevaluering i personalegruppen.

Hvordan evaluerer vi arbejdet med den pædagogiske læreplan, som skal foretages mindst hvert andet år?

Marts 2020. På baggrund af Covid-19 besluttede vi på et møde mellem leder og fyrtårne, at sætte udarbejdelsen af evalueringen af pædagogisk læreplan på standby. Vi er derfor først kommet i gang med at evaluere, lige inden det oprindeligt skulle have været afleveret.

December besluttes det, at vi anvender "Spørgsmål I kan bruge til evaluering af arbejdet med den pædagogiske læreplan" som evalueringsredskab.

Vi besluttede også, at evalueringsarbejdet skulle finde sted på vores pædagogiske dag.

Arbejdet med den pædagogiske læreplan, evaluering vuggestue.

Hvilke dele af vores pædagogiske læringsmiljø har vi særligt haft fokus på over de sidste 2 år?

Vi har haft et særligt fokus på dagligdagens struktur i vuggestuen i et forsøg på at højne det gode børneliv fra et børneperspektiv.

Dette indebærer blandt andet, at de to stuer har ændret status til "baser", hvor børnene er fordelt i hver base efter alder og udviklingstrin, frem for den klassiske vuggestuegruppe med børn samlet i alderen 0-3 år.

Indenfor baserne har vi arbejdet på at sikre at både rutiner og det fysiske læringsmiljø samt de vokseninitierede lege er målrettet børnegruppernes forskellige behov.

I vuggestuen har vi påbegyndt en fælles refleksionsproces og evaluering af hverdagens rutiner, for at sikre en højere faglighed. Legens betydning og drivkraft for børns læring er centreret i denne proces.

I en tid præget af restriktioner grundet Covid-19 og en større personaleudskiftning, har vi haft ekstraordinært fokus på at skabe tryghed og nærvær i børnenes hverdag. Aktiviteter og rutiner har derfor være præget af genkendelighed og gentagelser.

Da vores Faglige fyrtårne blev færdige i marts 2020, så vi frem til en tid med særlig fokus på blandt andet depri- vatisering af praksis, samt implementering af legen i fokus gennem hele dagen. Vi har måtte erfare, at det har udfordret os at skulle prioritere størstedelen af tiden til andet arbejde, til at koordinere og forholde os til restriktioner og nye retningslinjer omkring Covid-19. Det er derfor vores ambition for den kommende tid, at sikre tid til fælles faglig refleksion, dokumentation og evaluering.

Hvordan har vi organiseret vores evalueringskultur?

Evalueringsprocessen i vuggestuen har været bygget på mundtlig kommunikation og pædagogisk sparring.

Derudover har vi benyttet os af digitale platforme, nyhedsbreve og billeddokumentation som redskaber til refleksion og deraf evaluering.

Vi har i denne evalueringsproces fået øje på, at vi i den kommende periode skal være mere målrettet i forhold til vores evaluering. Vi skal blive skarpere på at indhente relevant data for bedre at kunne sikre kvaliteten af vores evaluering.

Hvordan har vi arbejdet med vores lokale skriftlige læreplan?

Vi har lavet en arbejdsgruppe bestående af leder samt repræsentanter fra begge afdelinger i institutionen. Denne arbejdsgruppe har gennemgået læreplanen. Derefter har vi på en personaledag været inddelt i blandede grupper på tværs af institutionen, hvor vi slavisk gennemgik materialet og tilføjede rettelser. Vi har haft små oplæg fra leder samt fået udleveret relevant materiale til gennemlæsning. Vi har haft gruppearbejde, hvor hver gruppe har skulle finde praksisfortællinger til læreplanstemaerne.

Hvad var formålet med den evaluering, vi gennemførte?

Da den styrkede læreplan stadig er under udarbejdelse, er de foregående spørgsmål første gang, vi har evalueret i processen af implementeringen. Vores fokus heri har handlet om vores fordeling af pædagogiske ressourcer gennem hele perioden med Covid-19, hvor hverdagen har omhandlet det gode børneliv, her har vi blandt andet taget udgangspunkt i børneperspektivet.

Hvilken pædagogisk dokumentation har vi indsamlet i arbejdet med den gennemførte evaluering?

Vi er blevet opmærksom på, at vi ikke har været så gode til at indsamle data i forhold til pædagogisk dokumentation og vi arbejder videre med, hvordan vi mere målrettet indsamler og anvender disse data fremover i evaluering af praksis og de styrkede læreplaner.

Hvad lærte vi om sammenhængen mellem vores pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse?

Vi oplever, at vores tiltag i forhold til indretningen af pædagogiske læringsmiljøer har haft en gavnlig effekt i henhold til børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Vi er bevidste om, at det er ud fra den børnegruppe, vi har nu. Derfor skal vi være i konstant udvikling ud fra, hvilken børnegruppe der er.

Hvilke ændringer og/eller justeringer af praksis gav evalueringen anledning til?

Vi er opmærksomme på vigtigheden i at indhente relevant data for at kunne evaluere praksis løbende. Derfor vil vi være mere målrettede i indsamlingen og skabelsen af data ud fra de pædagogiske læringsmiljøer på stuerne. Vi regner desuden med at fokusere på flere ting og dermed komme bredere rundt om læreplanen, når fokus ikke længere er centreret på sundhed og hygiejne grundet Covid-19.

Hvordan har vi inddraget forældrebestyrelsen i evalueringen af den pædagogiske læreplan?

Når arbejdet med den styrkede læreplan i Alkereden er længere og vi har en mere konkret plan, bliver FKU inddraget. Her skal de læse den styrkede læreplan igennem og har mulighed for at komme med input til ændringer og/eller justeringer.

Hvilke områder af vores pædagogiske læringsmiljø vil vi fremadrettet sætte mere fokus på?

Vi vil have særligt fokus på rutinepædagogikken. Dette er bl.a. i garderobesituationer, spisesituationer og skiftesituationer, hvor vi vil bruge legen som motivationsfaktor. Derudover vil vi i den fysiske indretning have fokus på, at læringsrummene er inspirerende, æstetiske og målrettet til leg og læring. For at skabe tryghed, ro og overskuelighed målrettes aktiviteter i tydelige læringsmiljøer.

Vi vil indrette baserne, foruden køkkenområde, garderober og badeværelser med små læringsrum, der inspirerer til fordybelse og genkendelighed med legen i centrum.

Hvordan vil vi justere organiseringen af vores evalueringskultur?

Vi vil skabe en struktur med ugentlige base-møder, hvor vi vil fokusere på at benytte yderligere evalueringsværktøjer såsom vores egen tilrettede SMTTE-model.

Derudover vil vi på personale- og afdelingsmøder skabe og videreudvikle et årshjul med pædagogiske temaer, som vil blive evalueret ud fra faglige artikler samt den pædagogiske hverdag i Alkereden.

Hvordan har eller vil vi på baggrund af denne evaluering ændre og/eller justere vores skriftlige pædagogiske læreplan?

Vi vil fremadrettet have særlig fokus på vores personalemøder i form af specifikke temaer, såsom måltidspædagogik, vokseninitierede aktiviteter, osv. Denne opgave ligger hos TRIO, som skal udarbejde en tidsramme for dette. Vi vil den kommende periode have særlig fokus på at strukturere vores evalueringskultur, da vi i en hektisk tid grundet Covid-19, har haft fokus på meget andet. Vi kan med denne evaluering få øje på, hvor nødvendigt det er for det daglige arbejde at have en evalueringskultur.

Opfyldelse af pædagogiske mål for de 6 læreplanstemaer.

Vi har under hvert enkelt læreplanstema skrevet mindst to praksisfortællinger, så der er en praksisfortælling fra vuggestuen til mål 1 og en fortælling til mål 2. Vi har arbejdet med praksisfortællinger på pædagogisk dag og alle har skulle forberede sig hjemmefra og hver især medbringe fortællinger til læreplanstemaerne. Herved bliver det synligt, at vi kommer omkring samtlige mål og alle 6 læreplanstemaer.

Arbejdet med den pædagogiske læreplan, evaluering børnehave.

Hvilke dele af vores pædagogiske læringsmiljø har vi særligt haft fokus på over de sidste 2 år?

Vi har haft fokus på at skabe ro om morgenen, ved at være delt op i vuggestue og børnehave, når vi spiser morgenmad. Vi har fået mulighed for at skabe en rolig atmosfære på den enkelte stue, ved at der ikke er så mange børn samlet. Samtidig prøver vi at skabe en afslappet atmosfære ved at bruge musik til mindfulness og stearinlys. Derudover italesætter vi over for børnene, at vi bruger vores "inde stemmer", samt at vi er rolige om morgenen. En ting, der er blevet godt, efter vi har haft Covid-19 er, at vi er gået over til at servere knækbrød fra kl. 7 - 7:30. Her er nu mere ro til at have fokus på pædagogisk aktivitet. Det har taget det pres væk fra at skulle møde ind og lave havregrød, hvor vi skulle have børnene med i processen i madlavningen omkring selvhjulpethed og medbestemmelse, samtidig med at man har skullet tage sig af at vinke med børnene. Det tog fokus fra de pædagogiske aktiviteter, fordi der var større fokus på praktiske gøremål og basale behov. Vi oplevede også at stå med det større ansvar om morgenen, når vi havde vuggestuebørn (i brobygning) til morgenmad, frem for nu hvor de ikke må komme på besøg.

Det er som om afskeden med mor og far har været lettere for børnene, fordi de skulle tage afsked med mor og far ude ved lågen, efter Covid-19 kom. Ved at vi har taget imod ved lågen, har vi overført princippet om selvhjulpethed og deltagelse, ved at børnene selv skal bære deres tasker og tøj med ind og pakke ud. Det samme gør sig gældende om eftermiddagen, hvor børnene selv pakker deres tasker også. Børnene har fået større bevidsthed om, hvad de har med – samt større bevidsthed om hverdagens rytme

Vi har fokus på den frie leg og på, hvordan vi kan gå ind og støtte børnene i den frie leg. Vi er samtidig bevidste om at følge børnenes spor, så vi ad den vej kan understøtte børnenes udvikling, ikke mindst socialt. Vi arbejder med science ved at have den undrende og undersøgende tilgang sammen med børnene. Vi havde en bekymring om, at Covid-19 ville bremse børnene i deres fællesskab, det sociale og i deres trivsel ved, at de skulle være delt op ude på legepladsen. Vi har derimod oplevet, hvordan mange børn profiterer af at være delt op i mindre børnegrupper og vi oplever at børnene bedre kan overskue, hvilke børn de kan lege med og hvor de kan lege. Der bliver på mange måder bedre plads til fordybelse, nærvær og læring hele dagen. I forhold til opdeling af børnene i mindre grupper på tværs af stuerne, har Covid-19 dog udfordret os lidt. Vi har været begrænset til mindre grup-

per indenfor samme stue, da det ikke har været muligt at være opdelt på tværs. Udfordringen har også sat begrænsninger på, hvor vi måtte gå hen med de små grupper. Dette specielt under den delvise genåbning i foråret, med reduceret åbningstid.

Vi har haft særligt fokus på "rim og remser" i hele huset. Vi har især haft fokus på de 3årige, hvor resultatet af flere af sprogvurderingerne har ligget under særlig indsats på lige netop rim og remser. Der skal ikke laves handleplan herpå, dog kræver det en 4 års sprogvurdering (som ellers ikke er obligatorisk). Sprogarbejdet kræver en særlig opmærksomhed herpå allerede fra vuggestuen inden børnehavestart.

Vi har også haft et styrket fokus på science. Det er blevet en måde at tale med børnene på. Science er blevet implementeret i vores tilgang til og omgang med børnene. Science delen er så implementeret/automatiseret, at vi bør evaluere på, om det sidder på ryggraden – og det igen skal blive en bevidst del at arbejde med.

Vi har generobret det Grønne Flag. I tråd med vores naturprofil har vi blandt andet "smagt på naturen" og arbejdet med naturens spisekammer.

Derudover har vi haft fokus på rutinepædagogik. Dagens rutiner er blevet læringsrum. Børnenes deltagelse i daglige gøremål understøtter deres selvstændighed. De inddrages i bl.a. at dele madkasser og drikkedunke ud til måltiderne, at feje, tørre borde af og gå ud med skrald. Vi skal fremadrettet have affaldssortering, hvor børnene skal inddrages endnu mere.

Hvordan har vi organiseret vores evalueringskultur?

Vi kan konstatere, at vi mangler systematik i at få vores evaluering ned på skrift. Vi er rigtig gode til at evaluere mundtligt/ hverdags evaluering. Systematisk evaluering kalder på data og dokumentation. Vi skal blive bedre til at holde fast i de aftaler, vi har lavet, om at gå fra mandag og fredag til at få evalueret. En ting vi kunne gøre konkret for at få evalueret ved hjælp af SMTTE-modellen er, at vi printer dem ud og har dem liggende på stuen. Derved bliver det nemt at få skrevet en aktivitet ind, når vi navigerer i en presset hverdag. Vi kan også vælge at arbejde aktivt med evaluering på vores afdelingsmøder. Data indsamling og dokumentation er klart vores næste bedste skridt.

Vi laver SMTTE/progressionsmodeller på aktiviteter og forløb, men det er noget, vi skal blive meget bedre til. Vi skal blive bedre til at planlægge og strukturere hverdagen, så der bliver tid til at udvikle vores evalueringskultur. Når vi har aktiviteter udenfor huset, vil det hjælpe på dokumentationen at have redskaber hertil (f.eks. iPad). Som personale kan man give børnene fem minutter "fri", så der er tid til sparring og til at nedskrive refleksioner/dokumentation.

I forbindelse med projekt Grønne Spirer har vi, for at få det grønne flag, evalueret og dokumenteret handleplanen. Vi fik det grønne flag i oktober 2019. Vi har ikke arbejdet med projekt Grønne Spirer i 2020 pga. Covid-19. Dvs. vi ikke har iværksat ny handleplan samt evaluering heraf.

Vi lavede selvevalueringer efter vores "Bamsefest". Det var meget tydeligt herefter, at vi skulle blive meget bedre til at strukturere vores planlægning og kommunikere indbyrdes generelt.

I forhold til organisering af vores evalueringskultur, så har fyrtårnenes viden og planlagte processer været sat ud af spil, hvor restriktioner og retningslinjer i forhold til Covid-19 tog over.

Hvordan har vi arbejdet med vores lokale skriftlige læreplan?

Vi har arbejdet med det en personaledag, hvor vi skrev vores pædagogiske grundlag ned. Vores to fyrtårne præsenterede deres visioner og tanker om deres fyrtårnsroller. Vi har også haft besøg af en konsulent, der fik os til at reflektere over vores værdier og visioner for Alkereden gennem vores læreplan.

Fyrtårnene har sammen med leder skrevet på et udkast til NSL. Udkastet blev lagt ud til gennemlæsning hos alle. Materialet skulle kommenteres og alle skulle bidrage med praksisfortællinger. Disse forberedelser blev brugt til gennemgang i grupper/gruppearbejde på en pædagogisk dag. Her arbejdede vi fortsat med praksisfortællinger og lavede det pædagogiske grundlag i den form, som det skal se ud. Herved kan alle tage ejerskab for Alkeredens pædagogiske læreplan.

Vi har desuden haft en personaledag, hvor vi har arbejdet med evaluering af vores pædagogiske læreplan.

Hvad var formålet med den evaluering, vi gennemførte?

Grønne Spirer:

I forhold til Grønne Spirer var formålet med evaluering af handleplan, at vi kunne få Det Grønne Flag fra Friluftsrådet. Børnene lærte at smage på mange nye ting.

Formål: Vi var nysgerrige på evalueringen af aktiviteterne omkring det grønne flag – var det for lidt eller for meget? Vi talte om, at vi havde sat barren for højt. Vi skulle have været bedre til at uddelegere arbejdet i planlægningen.

Pædagogisk dokumentation: Handleplan, fotodokumentation, avisartikel, diplom, grønt flag, dokumentation på Aula.

Sammenhæng: Børnene fik en forståelse af naturen og hvordan man kan bruge naturen. Herunder kendskab og respekt for naturen. Der var en åbenhed for at smage på naturen.

Ændringer og justeringer af praksis: Vi skal ikke sætte barren for højt. Det skal vi blive bedre til. Børnene er mere observerende generelt, også på tur – og de er nysgerrige også på at smage på naturen. Opdeling af børn i mindre grupper giver større fordybelse og mere nærvær.

Bamsefest – selvevaluering:

Formål: Vi skulle blive meget bedre til at strukturere vores planlægning og kommunikere indbyrdes. Gav aktiviteten mening?

Pædagogisk dokumentation: Indsamling af data og arbejdet med selvevaluering. Billedokumentation lagt på Aula.

Sammenhæng: Tovholdere skal blive bedre til at formidle til øvrige medarbejdere, for at alle forstår, hvad vi vil med projektet. Kommunikationen imellem os har været noget diffus, men børnene har været med og navigerede i "kaos".

Ændringer og justeringer af praksis: Vi skal have uddelegeret arbejdet og det er vigtigt, at alle bakker op om og tager ejerskab for en aktivitet/et projekt.

Brobygning – evaluering:

Vores manglende bevidsthed om indholdet i planlægning af brobygningsperioden er blevet meget tydeligt for os. Det er vigtigt, at vi fremover evaluerer samarbejdet, da det har manglet tidligere. Det skal være et gensidigt forpligtigende samarbejde mellem børnehaven og SFO.

Formål: Vi var udfordret på, at de uddelegerede opgaver i planlægningen blev holdt lidt for sig selv – børnehaven og SFO samarbejdede ikke nok.

Pædagogisk dokumentation: Vi skal huske at lave en faglig dokumentation af brobygningen.

Sammenhæng: Vi er nysgerrige på, hvorfor læringsmiljøet (samarbejdet børnehaven og SFO) stadig har kommunikationsbrister. Fremadrettede evalueringer samt referater af møder og beslutninger vil forhåbentlig rette op på det.

Ændringer og justeringer af praksis: Det skal være tydeligt, hvem der gør hvad i samarbejdet mellem børnehaven og SFO.

Hvordan har vi inddraget forældrebestyrelsen i evalueringen af den pædagogiske læreplan?

FKU bliver inddraget på det næstkommende møde, som ligger i februar 2021. FKU skal læse læreplanen igennem, og de har herefter mulighed for at kommentere indholdet og bidrage med forslag og/eller justeringer.

Vi har løbende informeret FKU om vores arbejde med NSL.

Selve evalueringsdelen har de ikke været inddraget i udarbejdelsen af. Dette er klart vores næstbedste skridt, da der her rent faktisk kan ligge en masse data. Læs: systematisk evaluering.

Hvilke områder af vores pædagogiske læringsmiljø vil vi fremadrettet sætte mere fokus på?

Vi har besluttet, at vi gerne vil forsøge os frem med at lave SMTTE-modeller på flere pædagogiske aktiviteter. Der vil blive printet en masse tomme modeller, som vi kan skrive i. Disse vil ligge på kommoden i garderoben eventuelt i en mappe.

Derudover vil vi gerne have en traditions mappe, hvori det ud for hver enkelt tradition fremgår, hvad vi "plejer" at gøre. Hvis SMTTE-modellerne ligger i mappen eller er let tilgængelige i hverdagen, kan der nemt evalueres. På afdelingsmøderne kan mappen tages op og det kan uddelegeres, hvem der gør hvad sammen med hvem. Planen med mappen er, at vi i løbet af året får ændret og justeret de enkelte traditioner, så "plejer" udfases. Børnegrupperne ændrer sig fra år til år og ved at reflektere og evaluere vores traditions processer målretter vi børnegruppernes forskellige behov.

Hvordan vil vi justere organiseringen af vores evalueringskultur?

Det er rigtig svært at få omsat vores mundtlige evalueringer til skriftlige evalueringer. Vi skal blive bedre til at dokumentere, så det bliver synligt for alle.

I forhold til evaluering af NSL, er det første gang, den er blevet evalueret. Vi mangler viden om evalueringsmetoder, der skal understøtte selve evalueringskulturen. Det vil kunne give os et fundament til måden at evaluere på, fremadrettet.

Hvordan har eller vil vi på baggrund af denne evaluering ændre og/eller justere vores skriftlige pædagogiske læreplan

På baggrund af, at fyrtårne og leder ikke er blevet uddannet tidligere – og på baggrund af Covid-19 – skal vi evaluere på noget, som stort set kun har været implementeret i praksis under nedlukning og mange restriktioner.

Forudsætningerne herfor har været virkelig ringe.

Ud fra vores forudsætninger har vi gjort, hvad vi kunne! Vi har haft nogle gode processer, men mangler yderligere ejerskab for NSL samt evaluering heraf.

Vi skal tænke evaluering ind på en smartere måde, som nævnt tidligere. Lidt men godt.

Opfyldelse af pædagogiske mål for de 6 læreplanstemaer.

Vi har under hvert enkelt læreplanstema skrevet mindst to praksisfortællinger, så der er en praksisfortælling fra børnehaven til mål 1 og en fortælling til mål 2. Vi har arbejdet med praksisfortællinger på pædagogisk dag og alle har skulle forberede sig hjemmefra og hver især medbringe fortællinger til læreplanstemaerne. Herved bliver det synligt, at vi kommer omkring samtlige mål og alle 6 læreplanstemaer.

På baggrund af denne proces og nye viden om evalueringskultur, er vi blevet meget opmærksomme på forskellen mellem hverdags evaluering og systematisk evaluering.

Dette vil blandt andet være vores næst bedste skridt at tage i årene 2021 og 2022.

Her kan I finde yderligere inspiration til arbejdet med den pædagogiske læreplan

Til at understøtte og inspirere jeres videre arbejde med den styrkede pædagogiske læreplan er der udviklet en række øvrige materialer. Alle inspirationsmaterialer – nuværende og kommende – kan findes på www.emu.dk/dagtilbud

Redskab til selvevaluering er en ramme til systematisk at analysere jeres praksis inden for centrale områder i den styrkede pædagogiske læreplan.

Redskab til forankringsproces indeholder fem tilgange til, hvordan I kan arbejde med forandring og forankring af et stærkt pædagogisk læringsmiljø.

Film introducerer indholdet i og illustrerer hovedpointer fra publikationen *Den styrkede pædagogiske læreplan*.

Forskellige tematiske materialer dykker ned i viden om et tema og giver inspiration til dialog og handling. Her er bl.a. materialer om evaluerende pædagogisk praksis, som understøtter en systematisk tilgang til det at evaluere.

Der offentliggøres løbende nye temaer.

Alle materialer kan findes på www.emu.dk/dagtilbud

